POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1960

1. – FNs sikkerhedsråd vedtager enstemmigt en resolution, der fordømmer racepolitikken i Sydafrika og pålægger generalsekretær Hammarskjöld at søge kontakt med den sydafrikanske regering for at få den til at ændre sin politik. Storbritannien og Frankrig undlader at stemme. – 5. Det sydafrikanske parlament færdigbehandler et lovforslag, hvorefter regeringen bemyndiges til at forbyde de afrikanske organisationer. – 6. Justitsminister Erasmus meddeler, at politiet har fået ordre til at kræve paslovene overholdt (se 6/3). Politiet indleder en række razzier i afrikanske kvarterer. – 8. Det britiske underhus vedtager uden afstemning en resolution, der beklager den sydafrikanske regerings racepolitik. Den afrikanske nationalkongres (ANC) og den panafrikanske kongres (PAC) forbydes for et år. – 9. Premierminister Hendrik Verwoerd såres hårdt ved et revolverattentat. Gerningsmanden er den hvide farmer David Pratt. Paul Sauer, der som den ældste minister leder kabinetsmøderne under premierministerens hospitalsophold, erklærer 19/4 i en tale i Humansdorp (Kapprovinsen), at begivenhederne i Sharpeville (se 6/3) er et vendepunkt i Sydafrikas historie, og at der må ske en ændring i den praktiske gennemførelse af apartheid-politikken. Dagen efter udtaler udenrigsminister Eric Louw i parlamentet, at grundlaget for racepolitikken er uændret. – 19. En opfordring fra de forbudte organisationer om en uges generalstrejke får ingen tilslutning. – 30. I Bloemfontein dannes et nyt parti, National Union. Til formand vælges Japie Basson, der i okt. 1959 blev udelukket af nationalistpartiet p. gr. af kritik af apartheid-politikken.

Fransk atombombeforsøg nr. 2 i Reggane i Sahara fremkalder nye protester fra afrikanske og asiatiske stater (se 15/2), men et afro-asiatisk forslag om en ekstraordinær generalforsamling i FN får ikke tilstrækkelig tilslutning.

Fra Cape Canaveral bringes den første kunstige »vejrdrabant« (Tiros I) i bane omkring jorden. – 13. opsendes en ny amerikansk drabant, Transit I – B, der betegnes som forløberen for et system af »rumfyrtårne« til hjælp ved navigation til søs og i luften.

Den internerede leder af den afrikanske nationalkongres i Nyasaland, dr. Hastings Banda, frigives (se 21/7 1959). – 5. Koloniminister Macleod har under et besøg i Nyasaland indbudt repræsentanter for alle politiske grupper i Nyasaland til en konference i London ved midsommertid. – 7. Dr. Hastings Banda ankommer til London. Han udtaler, at han ved den kommende konference vil kræve øjeblikkelig selvstyre for Nyasaland og dets udtræden af Federationen Rhodesia og Nyasaland, og at han håber, at Nyasaland kan blive forenet med Tanganyika og senere måske med Belgisk Kongo og Basutoland.

2. – Ministerpræsident Khrushchev afslutter sine samtaler med præsident de Gaulle (se 23/3) og flyver dagen efter tilbage til Moskva. – 4. aflægger Khrushchev i en

offentlig tale beretning om rejsen, som han karakteriserer som en betydelig succes.

I Paris underskrives en overenskomst, hvorefter Republikken Madagascars regering overtager de beføjelser, der hidtil er udøvet af det franske statssamfund. Samtidig paraferes overenskomster om det uafhængige Madagascars fortsatte medlemskab af det franske statssamfund og fremtidige samarbejde med Frankrig militært, diplomatisk, økonomisk og kulturelt. – 4. sluttes tilsvarende overenskomster for Federationen Mali (Sudan og Senegal).

3. – I Frankrig dannes et nyt, anti-gaullistisk parti, det socialistiske enhedsparti (Parti Socialiste Unifié, PSU). Blandt lederne er E. Depreux og D. Mayer samt fhv. konseilspræsident Pierre Mendès-France.

Norodom Suramarit, konge af Cambodja siden 1955, da han efterfulgte sin søn, Norodom Sihanouk, der abdicerede for at blive premierminister, afgår ved døden. – 6. Et regentskabsråd på 3 medlemmer, udpeget af nationalforsamlingen, træder i funktion. – 13. Premierminister prins Norodom Sihanouk har indgivet sin afskedsbegæring og afslået at danne ny regering. Han efterfølges af Pho Proeung, medens flertallet af de hidtidige ministre fortsætter.

4. – I Burma dannes ny regering under U Nu, lederen af AFPEL's »rene« fløj (se 6/2), der har taget navneforandring til unionspartiet (Pyidaungsu).

8. – Præsident de Gaulle har aflagt officielt besøg i Storbritannien, hvor han bl. a. informerer premierminister Macmillan om sine samtaler med Khrushchev. – 12.–14. afholdes i Washington et møde, hvor vestmagternes udenrigsministre forbereder den forestående topkonference i Paris. – 22. ankommer de Gaulle på officielt besøg til Washington, hvor han fører samtaler med præsident Eisenhower. Forinden har han aflagt besøg i Canada.

Udenrigsminister von Brentano meddeler, at de diplomatiske forbindelser med Guinea ikke vil blive afbrudt, idet præsident Sekou Touré i en skrivelse til den vesttyske regering har forsikret, at der ikke er oprettet diplomatiske forbindelser mellem Guinea og Østtyskland (se 6/3).

10. – Ved valget til nationalforsamling i Kamerun opnår Union Camerounaise under premierminister Ahmadou Ahidjo absolut flertal med 60 mandater. Det største oppositionsparti, Union des Populations du Cameroun (UPC) (se 21/2), får 22 mandater.

11. – Den italienske regering Tambroni (se 25/3) indgiver sin afskedsbegæring. – 23. Præsident Gronchi anmoder Tambroni om at tage afskedsbegæringen tilbage, efter at fhv. ministerpræsident Fanfani har afslået at danne ny regering. – 29. Senatet giver Tambroni et tillidsvotum med 128 stemmer (117 kr. dem., 8 neofascister og 3 uafh.) mod 110.

Den algierske oprørsregering meddeler, at befrielseshæren vil modtage udenlandske frivillige uden hensyn til hvorfra de kommer.

13. – Forsvarsminister Watkinson meddeler underhuset, at arbejdet på det ballistiske missil »Blue Streak« til militært brug ikke vil blive fortsat. Arbejdet har til dato kostet 65 mill. £. Det overvejes i stedet at købe den luftbårne amerikanske »Skybolt« og at undersøge, om »Blue Streak« kan anvendes i rumforskningen.

14. – På konferencen i Genéve om forbud mod forsøg med kernevåben (se 19/3) accepterer Sovjetunionen i princippet et anglo-amerikansk forslag om, at eksperter fra de tre lande skal samles 11/5 for at optrække retningslinierne for et koordineret forskningsprogram med det formål at finde metoder til at opdage og identificere underjordiske forsøg med mindre kernevåben.

Østberlins radio meddeler, at kollektiviseringen af landbruget er gennemført i hele Østtyskland. – 23. Fra den vesttyske regerings side betegnes kollektiviseringen

som et bevidst forsøg på at vanskeliggøre en overenskomst ved topmødet.

Den indonesiske regering indfører med virkning fra 6/6 forbud mod hollandsk skibsfart i indonesiske farvande. – 27. Holland beslutter at forstærke forsvaret af Hollandsk Ny Guinea, bl. a. ved afsendelse af hangarskibet »Karel Doorman«.

Til statsoverhoved (Yang di-Pertuan Agong) i den malajiske federation vælges for 5 år sultanen af Selangor, Sir Hisamuddin Alam Shah, efter Tuanku Sir Abdul Rahman, der 1/4 er afgået ved døden. – 19. Den nye konge meddeler ved åbningen af parlamentet i Kuala Lumpur, at undtagelsestilstanden, der har varet i 12 år, vil blive ophævet 31/7. – 25. vedtager repræsentanternes hus en forfatningsændring, hvorefter der kan indføres præventiv internering uden forudgående proklamering af undtagelsestilstand.

15. – En afro-asiatisk solidaritetskonference i Conakry i Guinea opfordrer til boykot af sydafrikanske varer og anerkendelse af den algierske oprørsregering.

17. – En forordning bemyndiger den franske regering til at proklamere undtagelsestilstand for et tidsrum af 12 dage. Til forlængelse af undtagelsestilstanden herudover kræves parlamentets samtykke.

Den 79-årige Väinö Tanner genvælges som formand for Finlands socialdemokratiske parti med 107 stemmer, medens Rafael Paasio, der er viceformand i rigsdagsgruppen, opnår 48 stemmer.

19. – Uroen i Sydkorea p. gr. af valgtryk og andre uregelmæssigheder ved valget 15/3 og det diktatoriske styre kulminerer. – 21. Samtlige ministre indgiver deres afskedsbegæring, og det liberale partis forretningsudvalg træder tilbage for at give præsident Syngman Rhee frie hænder ved dannelsen af en ny regering og ved en reorganisation af partiet. – 23. John M. Chang (det demokratiske parti), der først 15/8 skulle være afløst af Lee Ki Poong som vicepræsident, nedlægger sit embede; han kræver nyvalg til nationalforsamlingen og opfordrer Syngman Rhee og Lee Ki Poong til at træde tilbage. – 27. Syngman Rhee demissionerer. I sin egenskab af fungerende præsident meddeler Huh Chung, at han vil danne et forretningsministerium, og at nationalforsamlingen skal bestemme, om der først skal afholdes præsidentvalg eller gennemføres en forfatningsændring. – 28. Lee Ki Poongs søn, der er adopteret af Syngman Rhee, dræber sine forældre og sin broder og derefter sig selv. Huh Chung supplerer sin regering med 6 ministre, alle fagmænd uden partipolitiske forbindelser. – 30. Provinsguvernører og politichefer afskediges. Den tidligere indenrigsminister Choi In Kyu tilstår, at han har organiseret valgtryk og valgsvindel ved valget 15/3.

Ved afslutningen af et besøg af ministerpræsident Chou En-lai i Burma meddeles, at Kina og Burma er enige om snarest muligt at slutte endelig overenskomst om grænsen mellem de to lande (se 31/1).

Tangers særlige status ophører, idet det finansielt og økonomisk indlemmes i Marokko.

20. – Viceudenrigsminister Dillon erklærer, at U. S. A. er villig til at tage stilling til en provisorisk ordning, der kan mindske spændingen i Berlin. – 25. Ministerpræsident Khrushchev polemiserer i en tale i Baku mod Dillon og udtalelser af udenrigsminister Herter 4/4 og erklærer, at vestmagterne vil miste deres rettigheder i Vestberlin i det øjeblik, Sovjetunionen slutter fredstraktat med Østtyskland.

Det i januar (se 4/1) nedsatte firemandsudvalg (»de fire vise mænd«) om en reorganisation af OEEC offentliggør et udkast til en ny organisation for økonomisk samarbejde og udvikling (Organization for Economic Cooperation and Development = OECD) med de 18 OEEC-stater, U. S. A. og Canada samt evtl. andre lande uden hensyn til beliggenhed som medlemmer.

21. – Den nye by Brasilia bliver Brasiliens hovedstad i stedet for Rio de Janeiro.

23. – Den norske regering Gerhardsen omdannes. Kirke- og undervisningsminister Birger Bergersen, trafikminister Kolbjörn Varmann og landbrugsminister Harald Löbak fratræder, finansminister Trygve Bratteli overtager trafikministeriet, direktøren for statistisk centralbureau Petter Jakob Bjerve bliver finansminister, skoledirektør Helge Sivertsen kirke- og undervisningsminister og havebrugsskolebestyrer Einar Wöhni landbrugsminister.

Ceylons parlament opløses efter et mistillidsvotum til ministeriet Senanayake (se 19/3), og der udskrives valg til 20/7.

24. – Delegerede fra Somalia – tidl. Italiensk Somaliland, nu formynderskabsområde under FN og selvstændig fra 1/7 – og fra protektoratet Britisk Somaliland er enedes om en sammenslutning af de to områder fra det nævnte tidspunkt. Mogadiscio skal være den nye stats hovedstad.

25. – Den tidligere minister for Sahara og atomspørgsmål, Jacques Soustelle, udelukkes af Unionen for den nye Republik, fordi hans optræden ikke stemmer med partiets princip: at støtte de Gaulle på alle områder.

Forhandlinger i Delhi mellem ministerpræsident Chou En-lai og premierminister Nehru om den indisk-kinesiske grænsekonflikt (se 15/2) afsluttes. Spørgsmålet henvises til undersøgelse i et udvalg af embedsmænd fra de to lande, som skal afgive betænkning til regeringerne.

26. – Den internationale soretskonference i Genéve (se 17/3) slutter uden resultat, idet intet af de fremlagte forslag opnår 2/3 majoritet.

Ministerpræsident Chou En-lai ankommer til Nepal, hvor han og Nepals regeringschef B. P. Koirala 28/4 undertegner en 10-årig freds- og venskabstraktat mellem de to lande (se 21/3).

27. – Ved folkeafstemning i Ghana er afgivet over 1 mill. stemmer for og ca. 130.000 stemmer imod den nye republikanske forfatning (se 6/3). Samtidig er premierminister Kwame Nkrumah (Convention People's Party) valgt til republikkens første præsident med godt 1 mill. stemmer, medens J. B. Danquah (United Party) har fået ca. 125.000 stemmer. Ca. 54 pct. af samtlige vælgere har stemt.

Togo, hidtil formynderskabsområdet Fransk Togoland, bliver uafhængig republik. Premierminister Sylvanus Olympio udtaler, at Togo vil føre neutralitetspolitik over for stormagtsblokkene.

Den tyrkiske nationalforsamling vedtager et lovforslag, som giver et udvalg ret til at udøve pressecensur og evtl. forbyde aviser at udkomme. Oppositionens fører Ismet Inönü formenes adgang til nationalforsamlingens første 12 møder for sine udtalelser under debatten. – 28. Efter voldsomme studenterdemonstrationer i Istanbul indføres belejringstilstand dér og i Ankara. – 29. breder uroligheder sig til Ankara og Izmir (Smyrna).

28. – Landbrugs- og fiskeriminister Hare meddeler i underhuset, at britiske orlogsskibe indtil videre ikke vil patruljere inden for den islandske 12 miles' fiskerigrænse for at beskytte britiske trawlere. – 29. Den islandske regering har besluttet at tilbagekalde anklagerne mod ca. 300 britiske trawlere, som i tiden siden sept. 1958 under den britiske flådes beskyttelse har fisket inden for den islandske 12 miles' grænse.

Præsident Ydigoras Fuentes meddeler, at Guatemala har afbrudt de diplomatiske forbindelser med Cuba.

29. – Nedrustningskonferencen i Genéve (se 15/3) udsætter sine møder i 6 uger.

Maj 1960

1. – I Istanbul, hvor NATOs ministerråd skal mødes den følgende dag, indføres 24 timers udgangsforbud. – 3. Den øverstkommanderende over de tyrkiske landstyrker, general Gürsel, har fået orlov, indtil han 1/7 falder for aldersgrænsen. – 21. I Ankara demonstrerer kadetter fra militærakademiet og en del officerer. Belejringstilstanden skærpes, men lempes igen 24/5. – 27. Hæren tager magten i hele Tyrkiet. Præsident Bayar, alle ministrene samt bl. a. generalstabschefen Rüstü Erdelhun og nationalforsamlingens præsident Refik Koraltan arresteres. En officersjunta (komitéen for national enhed) under ledelse af general Cemal Gürsel overtager administrationen. – 28. dannes en provisorisk regering med general Gürsel, der også bliver statsoverhoved og øverstkommanderende for de væbnede styrker, som chef. Ministeriet består af 3 officerer, en politiker (finansminister Ekrem Alican, der i 1955 blev udstødt af det demokratiske parti og senere var med til at stifte frihedspartiet) samt statstjenestemænd og upolitiske eksperter. Fagdiplomaten Selim Sarper bliver udenrigsminister. – 29. Den tidligere indenrigsminister Gedik begår selvmord.

2. – Det sydafrikanske underhus vedtager et lovforslag om folkeafstemning blandt den hvide befolkning om indførelse af republik. 9/5 vedtages forslaget også af senatet.

3. – EFTA-konventionen træder i kraft, efter at de syv medlemslande har deponeret ratifikationsdokumenterne i Stockholm. – 13. Fællesmarkedets ministerråd har vedtaget Hallsteinplanen (se 3/2) i noget modificeret skikkelse. – 18. Fællesmarkedets, Euratoms og kul- og stålunionens parlamentariske forsamling har besluttet, at der skal oprettes et »europæisk parlament«, hvis medlemmer skal vælges ved direkte valg i de 6 lande. – 27. Den svenske handelsminister Gunnar Lange har på EFTAs vegne modtaget fællesmarkedets indbydelse til forhandlinger.

På konferencen i Genéve om forbud mod forsøg med kernevåben (se 14/4) meddeler lederen af den russiske delegation, at Sovjetunionen accepterer forslaget om, at eksperter fra de 3 lande skal drøfte udformningen af et fælles forskningsprogram med det formål at finde metoder til at konstatere og identificere mindre underjordiske kerneeksplosioner. Eksperterne begynder arbejdet 11/5.

Premierminister Macmillan åbner i London den 9. konference af Commonwealthlandenes premierministre efter den anden verdenskrig. – 13. Ved konferencens afslutning udsendes et kommuniqué, hvori det hedder, at ministrene understregede, at Commonwealth er en sammenslutning af mange racer, og at et godt forhold mellem alle stater og folk inden for Commonwealth er en nødvendighed.

4. – På en konference i London om den britiske vestafrikanske koloni Sierra Leones politiske fremtid meddeler koloniminister Macleod, at Sierra Leone vil blive uafhængig 27/4 1961.

I Sovjetunionen foretages en række ændringer i det kommunistiske partis ledelse og i ministerrådet. Nikolaj Bjeljajev og Aleksej Kirichenko udtræder af centralkomiteens præsidium, medens Aleksej Kosygin, Nikolaj Podgorny og Dmitrij Poljanskij bliver fulde medlemmer af præsidiet. Frol Kozlov fratræder som første viceministerpræsident for at blive sekretær i centralkomiteen, og Sosygin bliver første viceministerpræsident. – 7. Den 79-årige marskal Voroshilov fratræder af helbredsgrunde som formand for den øverste sovjets præsidium (statsoverhoved). Han efterfølges af Leonid Brezhnev, medlem af centralkomiteens præsidium. – 16. Finansminister siden 1946, Arseny Zverev, er trådt tilbage af helbredsgrunde og efterfølges af den hidtidige vicefinansminister Vasilij Garbuzov.

5. – I sin tale ved åbningen af den øverste sovjet meddeler ministerpræsident Khrushchev, at en amerikansk flyvemaskine 1/5 er skudt ned, da den fløj over russisk territorium. I følge udtalelser fra amerikanske myndigheder kan der være tale om en jetmaskine af typen Lockheed U–2, som den nævnte dag startede fra Adana i Tyrkiet for at foretage metereologiske observationer i stor højde, og som ikke er vendt tilbage. – 7. Khrushchev afslører, at U–2 i 20 km højde blev skudt ned af et russisk raketvåben ved Sverdlovsk 2000 km inde over Sovjetunionen, at piloten, Francis Gary Powers, er i russisk fangenskab og har tilstået, at han startede fra Peshawar i Pakistan og skulle lande i Bodø i Norge og undervejs over Sovjetunionen udspionere militære og industrielle anlæg ved fotografering. I en udtalelse fra det amerikanske udenrigsministerium hævdes, at U-2's flyvning ikke var godkendt af myndighederne, men man benægter i øvrigt ikke Khrushchevs fremstilling. – 10. Sovjetunionen erklærer i en note til U. S. A., at en gentagelse vil medføre gengældelsesforanstaltninger. – 11. Præsident Eisenhower forsvarer U-2 flyvningen og udtaler, at han på topkonferencen i Paris vil genoptage sit forslag om gensidig inspektion fra luften. – 13. Sovjetunionen protesterer over for Tyrkiet, Pakistan og Norge, fordi de tillader udenlandske militære flyvemaskiner at benytte deres luftrum ved spionflyvninger over Sovjetunionen. – 23. I FNs sikkerhedsråd forelægger udenrigsminister Gromyko forslag til en resolution, der fordømmer de amerikanske spionflyvninger som aggressive handlinger og henstiller til U. S. A. straks at træffe foranstaltninger til at gøre en ende på sådanne aktioner, der er en fare for verdensfreden. – 30. Den russiske forsvarsminister, marskal Malinovskij, meddeler, at han har givet chefen for raketvåbenet ordre til at slå til mod enhver base, hvorfra der starter flyvemaskiner, som krænker det russiske luftrum.

Nationalforsamlingen i Kamerun vælger premierminister Ahmadou Ahidjo til republikkens præsident.

6. – Præsident Eisenhower underskriver en lov om negrenes borgerlige rettigheder (se 24/3). Loven (Civil Rights Act of 1960) bemyndiger forbundsdomstolene til at udnævne opmænd, som skal sørge for, at stemmeberettigede optages på valglisterne.

7. – Den øverste sovjet godkender forslag om successiv afskaffelse af indkomstskatten, opskrivning af valutaen, således at den nye rubel bliver 10 gange så meget værd som den gamle (lønninger og priser nedsættes tilsvarende) og overgang i løbet af 1960 til 6–7 timers arbejdsdag for arbejdere og tjenestemænd.

8. – Til præsident i Panama efter Ernesto de la Guardia, hvis embedsperiode udløber 1/10, vælges Roberto F. Chiari med godt 100.000 stemmer, medens regeringspariets kandidat, Ricardo M. Arias, får ca. 86.000 og Victor F. Goytia knap 56.000 stemmer.

Ved valget i Laos besættes alle nationalforsamlingens 59 pladser af medlemmer af komiteen for forsvar af nationale interesser (C. D. I. N.), den laotiske folkeliga og andre tilhængere af den konservative regering Kou Abhay. Hverken det stærkt venstreorienterede Neo Lao Haksat under prins Souphanouvong eller det neutralistiske Santiphab Phenk Kong under Quinim Pholsena opnår mandater og beskylder regeringen og hæren for valgtryk. – 24. Prins Souphanouvong og andre ledere af Neo Lao Haksat undslipper fra lejren uden for Ventiane, hvor de har været interneret siden den fornyede Pathet Lao aktivitet i sommeren 1959.

9. – Ekspræsident Syngman Rhee erklærer, at han ikke vil beskæftige sig med politik i resten af sit liv. – 29. forlader han med regeringens tilladelse Sydkorea og flyver til Hawaii.

10. – Den amerikanske »atom«-undervandbåd »Triton« har fuldført en verdensomsejling hele tiden i neddykket tilstand.

11. – Den franske nationalforsamling vedtager en forfatningsændring, hvorefter et

medlem af det franske statssamfund (»Communauté«) kan forblive medlem, efter at det har opnået fuld uafhængighed, ligesom uafhængige stater kan blive medlemmer. Forslaget vedtages 18/5 af senatet og 3/6 af det franske statssamfunds senat. – 16.–17. På en konference i Fort Lamy (Tsad) beslutter premierministrene i Den centralafrikanske Republik og Tsad samt præsidenten i Republikken Congo (tidl. Fransk Congo) at danne en union af centralafrikanske stater, som skal søge fuld uafhængighed inden for det franske statssamfund. Premierministeren i Gabon, der deltager i konferencen, erklærer, at Gabon ikke vil gå ind i unionen, men søge fuld uafhængighed inden for det franske statssamfund på samme tid som unionen. Han understreger, at mønt- og toldunionen mellem de 4 lande vil forblive i kraft.

11.–12. afholdes valg til det congolesiske parlaments deputeretkammer og til de 6 provinsparlamenter, som senere skal vælge senatet. Før og under valgene forekommer uroligheder i forbindelse med parti- og stammefejder, og Belgien sender troppeforstærkninger til Congo. – 17. kræver Patrice Lumumba, lederen af den congolesiske nationalbevægelse (MNC) i et telegram til kong Baudouin, at tropperne straks skal trækkes tilbage. – 19. underskriver kong Baudouin den provisoriske forfatning for Belgisk Congo, der træder i kraft 1/7, da Belgisk Congo bliver en selvstændig stat.

12. – På en konference i London er der opnået enighed om, at protektoratet Britisk Somaliland skal være uafhængig fra 26/6, således at det 1/7 kan forenes med Somalia (se 24/4).

Det britiske trawlerforbund har meddelt regeringen, at dets medlemmer i de første 3 måneder ikke vil fiske inden for den islandske 12 miles grænse (se 28/4).

13. – Udenrigsminister Lange meddeler i stortinget, at Norge efter den mislykkede søretskonference (se 26/4) vil træffe forberedelse til at indføre en fiskerigrænse på 12 sømil, men er villig til at forhandle med andre lande om en overgangsordning for fiskeri i området mellem 4 og 12 sømil fra land.

14. – Den libanesiske regering under Rashid Karami demissionerer, og den tidligere ambassador i Paris Ahmed Daouk danner forretningsministerium med den opgave at lede det forestående valg.

15. – Et russisk ubemandet rumskib, vægt godt 9 tons, er sendt ud i rummet og kredser omkring jorden i en cirkelbane i 320 km højde. – 20. Det amerikanske luftvåben foretager et vellykket raketforsøg over en afstand af 15.000 km. – 24. Det amerikanske luftvåben bringer en »spion«-drabant i bane omkring jorden; formålet er på et tidligt tidspunkt at opdage og advare imod fjendtlige raketangreb.

Ved landdagsvalget i Baden-Württemberg får den kristelig-demokratiske union 51 (56) mandater, socialdemokraterne 44 (36), de frie demokrater 18 (21) og flygtningepartiet 7 (7).

Mau-Mau-lederen Jomo Kenyatta, som af myndighederne er forvist til en afsides egn, vælges til formand for Kenyas afrikanske nationalunion (se 27/3).

16. – Ved topkonferencens første møde i Paris kræver ministerpræsident Khrushchev som betingelse for at forhandle, at U. S. A. straks skal indstille flyvningerne over Sovjetunionen (se 5/5), gøre undskyldning for de allerede foretagne og straffe de ansvarlige; samtidig foreslår han, at konferencen udsættes 6–8 måneder, og annullerer indbydelsen til præsident Eisenhower til at besøge Sovjetunionen i juni. Eisenhower udtaler, at flyvningerne over russisk territorium er indstillet og ikke vil blive genoptaget, men afviser i øvrigt Khrushchevs krav. Senere på dagen forsøger premierminister Macmillan i samtaler med præsident Eisenhower og præsident de Gaulle og derefter med ministerpræsident Khrushchev at finde udveje, så at konferencen kan finde sted. – 17. indbyder præsident de Gaulle til et møde for at skaffe

klarhed over, om topkonferencen kan finde sted. Khrushchev, der til pressen udtaler, at han kun vil møde, hvis præsident Eisenhower opfylder hans betingelser, udebliver, og de Gaulle konstaterer derefter, at topkonferencen ikke kan finde sted. Nogle timer inden konferencen skulle begynde, giver forsvarsminister Gates fra Paris ordre til beredskabsøvelse for alle amerikanske styrker i hele verden. – 18. Sovjetunionen kræver sikkerhedsrådet sammenkaldt for at behandle det amerikanske luftvåbens aggressive handlinger mod Sovjetunionen. – 20. Ministerpræsident Khrushchev erklærer i en tale i Østberlin, at Sovjetunionen ikke har til hensigt at afslutte fredstraktat med Østtyskland i de første 8 måneder, og at han håber, at en ny topkonference forinden skal kunne løse det tyske spørgsmål. – 25. Præsident Eisenhower udtaler, at Khrushchev bevidst torpederede topkonferencen.

Premierminister Verwoerd, der nu er restitueret efter attentatet 9/4, benægter, at der inden for regeringen eller regeringspartiet er uenighed om racepolitikken. Justitminister Erasmus oplyser i parlamentet, at antallet af afrikanere, der er blevet arresteret i henhold til undtagelsesbestemmelserne, udgør 8454, hvoraf 987 er sat på fri fod. – 20. Regeringen meddeler, at passystemet for afrikanere vil blive bibeholdt, men forenklet, at afrikanere i byområder vil få begrænset selvstyre under de kommunale myndigheders tilsyn, og at der skal oprettes afrikanske hjælpekorps til støtte for politiet i dets kamp mod agitatorer.

20. – Det japanske underhus vedtager at ratificere sikkerhedstraktaten med U. S. A. (se 19/1). Under afstemningen demonstrerer en stor menneskeskare mod traktaten uden for parlamentet. – 26. finder nye store demonstrationer sted. Antallet af deltagere i Tokio anslås til 150.000 og i den øvrige del af landet til 1 1/2 million.

Kong Muhammed V af Marokko afskediger ministeriet Abdallah Ibrahim (dannet 24/12 1958), indenfor hvilket der har udviklet sig et spændt forhold mellem venstrefløjen under Ibrahim og de konservative ministre. – 26. udnævner kongen nyt ministerium med sig selv som premierminister og kronprins Moulay Hassan som vicepremierminister og forsvarsminister. – 29. afholdes kommunale valg (de første valg i Marokko overhovedet) med stor deltagelse.

23. – Ministerpræsident Ben Gurion meddeler, at den israelske sikkerhedstjeneste har opsporet den tidligere chef for Gestapos jødiske afdeling Adolph Eichmann, der nu er under arrest i Israel, hvor han vil blive stillet for retten som ansvarlig for udryddelsen af 6 millioner jøder. – 29. Den argentinske avis La Razon oplyser, at Eichmann blev pågrebet og bortført af israelske agenter i en forstad til Buenos Aires.

24.–25. – På en konference i Paris af repræsentanter for OEEC-landene, U. S. A., Canada og fællesmarkedet (»de 21«) nedsættes et arbejdsudvalg, som inden midten af juli skal udarbejde udkast til en konvention for OECD (se 20/4).

27. – Ecuador har besluttet at følge Columbias, Venezuelas, Perus og Bolivias eksempel og afbryde de diplomatiske forbindelser med Den dominikanske Republik.

Juni 1960

1. – I Ankara meddeler en talsmand for komiteen for national enhed, at alle de 400 demokratiske deputerede med undtagelse af 3, der ikke stemte for loven om undersøgelsesudvalget (se 27/4), er blevet arresteret og ligesom præsident Bayar og premierminister Menderes og hans ministre vil blive anklaget for krænkelse af for-

fatningen. – 12. En provisorisk tyrkisk forfatning for tiden indtil en ny nationalforsamling kan vælges offentliggøres. – 27. General Gürsel understreger i en radioudsendelse det nye styres ikke-partipolitiske karakter og fordømmer angreb på menige medlemmer af det demokratiske parti. (Såvel general Gürsel som lederen af det republikanske folkeparti, Ismet Inönü, har tidligere meddelt, at dette parti ikke havde forhåndskendskab til statskuppet 27/5).

2. – Sovjetunionen offentliggør en ny afrustningsplan, som forelægges på 10-magtskonferencen i Genéve, da denne 7/6 genoptager sine møder. Endnu inden vestmagterne har nået at fremsætte deres modforslag, erklærer den russiske delegerede 27/6, at Sovjetunionen ikke mere kan deltage i forhandlingerne, da vestmagterne ikke mener det alvorligt, men vil forelægge planen for FNs generalforsamling til efteråret. De 5 østmagters forhandlere forlader derefter konferencen.

I Laos dannes ny regering af indenrigsministeren i ministeriet Kou Abhay, prins Tiao Somsanith (se 8/5).

3. – Israel indrømmer i en note til Argentina, at Eichmann (se 23/5) er blevet opsporet i Argentina. – 23. Sikkerhedsrådet vedtager en resolution, hvorefter Israel skal yde Argentina en passende erstatning, som skal fastsættes ved forhandlinger mellem de to lande.

Regeringscheferne i de 4 »Conseil de l'Entente«-stater Elfenbenskysten, Øvre Volta, Dahomey og Niger fremsætter over for præsident de Gaulle ønske om fuld uafhængighed uden på forhånd at ville binde sig til at forblive i det franske statssamfund. – 20. Federationen Malis uafhængighed (se 2/4) proklameres i Dakar af Léopold Senghor, præsident for Malis federale forsamling. To dage senere underskriver premierminister Debré og premierminister Modibo Keita aftaler om samarbejde mellem Frankrig og Mali m. h. t. forsvar, udenrigspolitik m. m. – 26. Madagascars uafhængighed (se 2/4) proklameres, og dagen efter underskrives samarbejdsaftaler af lignende karakter som mellem Frankrig og Mali.

4. – I Japan anordnes store strejker som protest mod den amerikansk-japanske sikkerhedstraktat (se 20/5) og præsident Eisenhowers forestående besøg. – 10. Da James C. Hagerty, præsident Eisenhowers pressesekretær, ankommer til Tokio for at forberede besøget, bliver hans vogn omringet af demonstranter, og han må bringes i sikkerhed med helikopter. – 16. beslutter regeringen at anmode præsident Eisenhower om at udsætte besøget, da man ikke kan garantere hans sikkerhed. – 23. Sikkerhedstraktaten træder i kraft efter udveksling af ratifikationsdokumenterne i Tokio. Premierminister Kishi meddeler, at han har besluttet at demissionere.

I Finland strander et forsøg på at danne en flertalsregering af repræsentanter for agrarforbundet (det nuværende regeringsparti), samlingspartiet, det svenske folkeparti, det finske folkeparti og den socialdemokratiske opposition.

5. – Ved præsidentvalget i Bolivia sejrer Victor Paz Estenssoro, der også var præsident fra revolutionen i 1952 til 1956. Den afgående præsident Hernàn Siles Zuazo tilhører ligesom Paz Estenssoro den nationalrevolutionære bevægelse (MNR).

Den æthiopiske regering meddeler, at overenskomsten med Storbritannien, der giver nomaderne i Britisk Somaliland græsningsrettigheder i Haudområdet i Ogaden, bortfalder samtidig med, at protektoratet 1/7 opnår uafhængighed (se 12/5).

6. – I Ecuador vælges José Maria Velasco Ibarra, der allerede har været præsident 3 gange (sidst 1952–56) og 2 gange er blevet afsat, til præsident med 1/4 mill. stemmer. Ibarra er opstillet som uafhængig. De konservative og kristelige demokraters kandidat, Gonzalo Cordero Crespo, får 150.000 stemmer, Galo Plaza (præsident 1948–52), der støttes af de liberale og nogle socialister, 135.000, og Antonio Parra Velasco (soc. og komm.) 30.000. (Den afgående præsident er den konservative Camilo Ponce Enriques).

8. – Resultaterne af de congolesiske valg (se 11–12/5) offentliggøres. I deputeretkammeret (137 medlemmer) er Patrice Lumumbas fløj af den nationale Congobevægelse (MNC) med 41 mandater den største gruppe. Det moderate nationale fremskridtsparti (PNP) besætter 22 pladser, det venstreorienterede afrikanske solidaritetsparti (PSA) 13, Joseph Kasavubus Abako 12, Centre du Regroupement Africain (Cerea) i provinsen Kivu 10, Kalonjis fløj af MNC 8 og Balubakat (Balubastammen i provinsen Katanga) 7. I provinsparlamenterne erobres mange mandater af stamme- eller lokale grupper, i Katanga således at Conakat, der konkurrerer med Balubakat, i Leopoldville af Abako og i Kivu af Cerea. Lumumbas MNC er det eneste parti, der har repræsentation i alle seks provinser. – 23. Lumumba danner regering med repræsentanter for de fleste politiske grupper. Han selv overtager forsvarsministeriet, medens Justin Bomboko bliver udenrigsminister. – 24. Joseph Kasavubu vælges til præsident. – 26. Regering og parlament beslutter at kalde den nye stat Republikken Congo, hvilket fremkalder en protest fra den allerede eksisterende Republikken Congo (tidl. Fransk Congo). – 29. underskrives en venskabs- og samarbejdstraktat med Belgien. – 30. Belgisk Congo proklameres som selvstændig stat.

12. – Prins Norodom Sihanouk erklærer sig villig til at overtage posten som Cambodias statsoverhoved, efter at et overvældende flertal ved en folkeafstemning har udtalt sig derfor (se 3/4).

14. – Præsident de Gaulle opfordrer de algierske oprørsledere til at komme til Paris og aftale betingelserne for våbenstilstand. – 26. ankommer to udsendinge fra oprørsregeringen til Paris for at drøfte tilrettelæggelsen af våbenstilstandsforhandlingerne.

14.–25. – I Addes Abeba afholdes den anden konference af Afrikas uafhængige stater.

15. – Sydkoreas nationalforsamling vedtager en grundlovsændring, der formindsker præsidentens magt og indfører parlamentarisk regeringsform.

Undtagelsestilstanden i Nyasaland (se 3/3 59) ophæves.

21. – I en tale ved det rumænske kommunistiske partis kongres i Bukarest tager ministerpræsident Khrushchev afstand fra de kinesiske udtalelser om krigens uundgåelighed og hævder muligheden af fredelig sameksistens.

25. – Den italienske regering foreslår, at Sydtyrolspørgsmålet skal afgøres af den internationale domstol i Haag. – 28. beslutter den østrigske regering at indbringe spørgsmålet for FN.

27. – I Canada har der i juni været afholdt valg til 4 provinsparlamenter. De liberale har vundet Quebec fra Union Nationale, der har været ved magten i næsten 16 år, og New Brunswick fra de progressive konservative. I Nova Scotia har de progressive konservative og i Saskatchewan arbejderpartiet (C. C. F.) bevaret flertallet.

29. – Den cubanske regering overtager Texacos (1/7 tillige Essos og Shells) raffinaderier i Cuba, fordi de har nægtet at raffinere olie importeret fra Sovjetunionen i henhold til cubansk-russisk kontrakt.

Juli 1960

1. – Den første toldnedsættelse inden for EFTA – 20 pct. – træder i kraft. Samtidig nedsættes tolden inden for de seks for anden gang med 10 pct.

Ghana bliver republik (se 27/4), men forbliver i det britiske Commonwealth. Den nye præsident Kwame Nkrumah fortsætter tillige som premierminister.

Den uafhængige Somalirepublik (se 12/5) proklameres. Til midlertidig præsident vælges formanden for Somalias lovgivende forsamling, Adan Abdullah. – 12. Abdelrashid Ali Shermarke, der har været medlem af Somalias lovgivende forsamling, udnævnes til premierminister og danner regering. Af de øvrige 13 ministre er 9 tidligere ministre i Somalia og 4 tidligere ministre i (Britisk) Somaliland. Abdullah Issa, hidtil premierminister i Somalia, bliver udenrigsminister, og Ibrahim Egal, hidtil premierminister i Somaliland, forsvarsminister.

9 af det tyske partis 15 mand store forbundsdagsgruppe, deriblandt forbundsministrene von Merkatz og Seebohm, udmelder sig af partiet for at slutte sig til de kristelige demokrater. – 2. Det tyske partis ledelse beslutter, at partiet skal fortsætte som selvstændigt parti.

2. – En amerikansk flyvemaskine af typen RB-47, der havde til opgave at foretage elektromagnetiske observationer, meldes savnet. Dens sidste opgivne position var 800 km nord for Murmansk. – 11. Moskva Radio meddeler, at RB-47 1/7 blev skudt ned af russiske jagere over russisk territorium, og at 2 af maskinens 6 mand store besætning er i russisk fangenskab. Sovjetunionen protesterer i noter til U. S. A. og til Storbritannien og Norge, der beskyldes for meddelagtighed ved at have stillet baser til rådighed for den fornyede luftspionage mod Sovjetunionen (se 5/5). – 12. U. S. A. erklærer i en note, at påstanden om, at RB-47 har været over russisk territorium, er en bevidst fordrejelse af kendsgerningerne, protesterer mod den uberettigede nedskydning, kræver de to flyvere frigivet og forbeholder sig ret til at kræve erstatning. – 13. Udenrigsminister Gromyko kræver sikkerhedsrådet indkaldt. – 19. Premierminister Macmillan betegner nedskydningen som et uprovokeret angreb. – 22. Norge afviser påstanden i den russiske note af 11/7. – 26. Sikkerhedsrådet forkaster med alle stemmer mod 2 (Sovjetunionen og Polen) et russisk resolutionsforslag, der fordømmer det amerikanske luftvåbens fortsatte provokationer som aggression. Et amerikansk forslag om at lade sagen undersøge af en kommission eller henvise den til den internationale domstol og et italiensk forslag om at lade Røde Kors få adgang til de to flyvere vedtages med alle stemmer mod 2, men strander på Sovjetunionens veto.

4. – Den algierske oprørsregering meddeler, at den ikke vil sende en delegation til Paris for at forhandle om våbenstilstand, idet de præliminære forhandlinger (se 14/6) har vist, at Frankrig vil diktere forhandlingsbetingelserne.

5. – Som repressalie for beslaglæggelsen af olieraffinaderierne (se 30/6) nedskærer præsident Eisenhower i henhold til en netop vedtagen bemyndigelseslov sukkerimporten fra Cuba. – 9. Ministerpræsident Khrushchev truer U. S. A. med raketangreb i tilfælde af amerikansk militær intervention i Cuba. – 11. Cuba kræver sikkerhedsrådet indkaldt for at tage stilling til U. S. A.s »økonomiske aggression«. – 12. Khrushchev udtaler, at Monroedoktrinen er forældet. – 19. Sikkerhedsrådet vedtager enstemmigt (Sovjetunionen og Polen undlader at stemme) en resolution, der udsætter sagen til der foreligger en rapport fra Organisationen af amerikanske Stater.

I Libanon er der afholdt valg til deputeretkammeret under en ny valglov, som har indført hemmelig afstemning og forøget antallet af mandater fra 66 til 99 med bibeholdelse af det traditionelle styr-

keforhold (6:5) mellem kristne og muhammedanere. – 20. meddeler præsident Chehab, at han vil træde tilbage, da han anser sit hverv for fuldført. Under stærkt pres fra de deputerede lader han sig dog bevæge til at fortsætte.

6. – De congolesiske tropper (Force Publique) gør mytteri mod deres belgiske officerer. Den belgiske øverstbefalende, general Emile Janssens, tvinges til at træde tilbage. Hovedstaden Léopoldville er i nogle dage helt i oprørernes vold. Disciplinen går i opløsning, og talrige overfald på de hvide fremkalder masseflugt til Brazzaville i Fransk Congo, hvorfra der etableres luftbro til Bruxelles (i dagene 8.–16. juli ankommer 14.000 flygtninge til Bruxelles ad luftvejen). De tilbageværende belgiske styrker går i flere tilfælde i aktion for at beskytte de hvides liv og ejendom, og der afsendes forstærkninger fra Belgien. – 11. Regeringschefen i provinsen Katanga, Moise Tshombe, proklamerer Katanga som selvstændig stat. – 13. Præsident Kasavubu og førsteminister Lumumba anmoder FN om militær hjælp mod »den belgiske aggression«. Sovjetunionen anklager Belgien for »direkte militær intervention« i Congo med støtte af U. S. A., Storbritannien, Frankrig og Vesttyskland. – 14. Sikkerhedsrådet bemyndiger generalsekretær Dag Hammarskjöld til at sende FN-tropper til Congo og opfordrer Belgien til at trække sine tropper bort. Et russisk forslag, der fordømmer »den belgiske militære aggression« og kræver de belgiske troppers øjeblikkelige fjernelse, bliver nedstemt. Den belgiske regering erklærer, at de belgiske tropper vil udføre deres opgave, at beskytte europæerne, til FN-styrkerne er i stand til at sikre ro og orden. Tshombe erklærer, at ingen FN-tropper vil få lov til at komme ind i Katanga. Kasavubu og Lumumba udtaler i et telegram til ministerpræsident Khrushchev, at de muligvis bliver nødt til at bede om hjælp fra Sovjetunionen, hvis aggressionen fortsætter, og Khrushchev svarer, at Sovjetunionen er parat til enhver bistand. – 15. De første FN-tropper (fra Ghana og Tunis) ankommer til Congo; et par dage senere overtager den svenske general Carl von Horn kommandoen over FN-styrkerne. Congo (og Guinea) afbryder de diplomatiske forbindelser med Belgien. – 17. Den congolesiske regering kræver i en henvendelse til FN de belgiske tropper bort inden 3 dage – 20. erklærer Lumumba, at regeringen vil anmode Sovjetunionen og afro-asiatiske stater om militær hjælp, hvis det ikke lykkes FN at udvirke de belgiske troppers borttrækning. – 22. Efter at Dag Hammarskjöld har aflagt beretning om gennemførelsen af resolutionen af 14/7, vedtager sikkerhedsrådet på forslag af Ceylon og Tunis enstemmigt en resolution, der billiger de gennemførte foranstaltninger, pålægger Belgien hurtigt at trække sine tropper tilbage og opfordrer alle stater til at undgå handlinger, som kan vanskeliggøre genoprettelsen af ro og orden og af den congolesiske regerings autoritet. Lumumba erklærer, at en henvendelse til Sovjetunionen om hjælp herefter er overflødig. – 27.–29. Lumumba forhandler i Washington med udenrigsminister Herter, der lover Congo økonomisk og teknisk hjælp.

Den engelske arbejderfører Aneurin Bevan, minister 1945–51, afgår ved døden, 62 år gammel.

Venezuela indklager Den dominikanske Republik for organisationen af amerikanske stater (O. A. S.)

7. – I Nikosia underskrives den britisk-cypriotiske traktat om Cyperns uafhængighed, efter at der er opnået enighed om størrelsen af de britiske baser på øen (se 1/2) og om, at Storbritannien i de første 5 år skal yde Cypern en finansiel hjælp på ca. 15 mill. £. – 31. Ved valget til nationalforsamling besætter den patriotiske front (ærkebiskop Makarios) 30, Akel (kommunister) 5 og den tyrkiske nationale front 15 pladser.

8. – Ministerpræsident Khrushchev afslutter et 10 dages besøg i Østrig.

11. – Den tjekoslovakiske nationalforsamling (nyvalgt 12/6) vedtager enstemmigt en

ny forfatning. Herefter benævnes T. ikke længere folkerepublik, men det officielle navn bliver Den tjekoslovakiske socialistiske Republik. Forsamlingen godkender endvidere en omdannelse af regeringen Siroky og femårsplan nr. 3 for 1961–65.

Den tyrkiske straffelovs bestemmelser vedrørende højforræderi ændres med tilbagevirkende kraft, således at også personer over 65 år kan idømmes dødsstraf. – 12. meddeles, at ekspræsident Bayar (der er 77 år) vil blive anklaget for højforræderi.

12. – I Paris underskrives overenskomster, hvorefter Republikken Tsad, Den centralafrikanske Republik og Republikken Congo (Fransk Congo) bliver uafhængige stater i det franske statssamfund. Planen om at søge uafhængighed for en union af de 3 stater (se 11/5) er opgivet. – 15. underskrives en tilsvarende traktat for Republikken Gabon.

13. – Det demokratiske partis nationalkonvent i Los Angeles vælger i første omgang den 43-årige katolske senator John F. Kennedy, Massachusetts, til partiets kandidat ved præsidentvalget i november. Senator Lyndon B. Johnson, Texas, nomineres som kandidat til vicepræsidentposten. – 27. Det republikanske partis nationalkonvent i Chicago nominerer vicepræsident Richard M. Nixon som partiets præsidentkandidat og Henry Cabot Lodge, U. S. A.s faste repræsentant ved FN, til vicepræsidentkandidat.

Sovjetunionen protesterer imod, at amerikanske militærflyvemaskiner overflyver russiske skibe i internationalt farvand i lav højde. Lignende protester tilstilles Storbritannien, Canada, Frankrig, Norge og Danmark (se p. 228). Klagerne afvises som grundløse.

14. – Det liberaldemokratiske parti udser handels- og industriminister Hayato Ikeda til premierminister Kishis afløser (se 4/6). Samme dag såres Kishi ved knivstik af et medlem af en ultranationalistisk gruppe, og dagen efter demissionerer han. – 18. Parlamentet vælger Ikeda til premierminister. – 19. Ikeda danner regering med Zantaro Kosaka som udenrigsminister. Den første kvindelige minister i Japan, fru Masa Nakayama, overtager velfærdsministeriet. – 22. Premierminister Ikeda udtaler, at han ikke har til hensigt at søge sikkerhedstraktaten med U. S. A. ændret.

15. – Nationalforsamlingen i Nordvietnam genvælger enstemmigt Ho Chi Minh som præsident og Pham Van Dong som første- og udenrigsminister.

16. – Under indtrykket af kommunistisk inspirerede uroligheder har de italienske midterpartier, socialdemokraterne, republikanerne og de liberale, besluttet at støtte en kristelig-demokratisk regering. – 19. Regeringen Tambroni indgiver sin afskedsbegæring. – 26. Amintore Fanfani, lederen af det kr.-dem. partis venstre fløj, danner regering med Attilio Piccioni som viceministerpræsident, Mario Scelba som indenrigsminister og Giuseppe Pella som budgetminister. Antonio Segni fortsætter som udenrigsminister.

Marskal Voroshilov er efter eget ønske udtrådt af det kommunistiske partis centralkomites præsidium, og Voroshilovs efterfølger som formand i den øverste sovjets præsidium, Leonid Brezhnev, fratræder som sekretær i det kommunistiske partis centralkomite (se 4/5).

19. – Sovjetunionen protesterer i noter til U. S. A. og Vesttyskland imod, at det vesttyske forsvar udstyres med Polarisraketter.

Nureddin Kuhala, præsident i eksekutivrådet for den syriske region, udnævnes til vicepræsident i Den forenede arabiske Republik. (Posten har været ubesat siden Akram Hourani trådte tilbage 30/12 59). – 21. Præsident Nasser åbner F. A. R.s første parlament. Nationalforsamlingen består af 400 ægyptiske og 200 syriske deputerede valgt af præsidenten blandt kandidater udpeget af Den nationale Union.

20. – Der foretages vellykkede forsøg med afskydning af ballistiske missiler fra den amerikanske »atom«undervandsbåd »George Washington« i neddykket tilstand.

Ved valget i Ceylon (se 23/4) vinder Sri Lanka frihedspartiet 29 og får 75 af i alt 151 mandater, medens regeringspartiet, Det forenede nationale Parti, går ned fra 50 til 30, skønt det får flere stemmer end Sri Lanka. Der er valgsamarbejde ligesom i 1956 mellem Sri Lanka, Lanka Sama Samaja-partiet (Trotzkyister) og kommunister, hvilke sidste to partier får henholdsvis 12 (+2) og 4 (+1) mandater. – 23. Sirimavo Bandaranaike, enke efter den myrdede premierminister Solomon B. (se 25/9 1959) og i maj valgt til leder af Sri Lanka efter C. P. de Silva, danner regering, hvori hun tillige overtager forsvars- og udenrigsministerposten. Fru Bandaranaike er verdens første kvindelige premierminister.

24. – Persien har genoptaget diplomatiske forbindelser med Israel. Shahen udtaler, at Persien allerede for 11 år siden anerkendte Israel de facto og indtil 1951 var repræsenteret i Tel-Aviv. Han understreger, at der ikke er tale om anerkendelse de jure. – 26. retter præsident Nasser et voldsomt angreb mod shahen og meddeler, at Den forenede arabiske republik har afbrudt de diplomatiske forbindelser med Persien.

26. – Efter et møde i Paris mellem præsident de Gaulle og premierminister Mokhtar Ould Daddah meddeles, at Den islamiske Republik Mauretania 28/11 vil opnå fuld uafhængighed, men forbliver i det franske statssamfund. Samtlige de oprindelige 12 afrikanske medlemsstater af det franske »communauté« er herefter uafhængige.

27. – Den britiske regering omdannes. Finansminister Heathcoat Amory afløses af den hidtidige udenrigsminister Selwyn Lloyd og sundhedsminister Derek Walker-Smith af Enoch Powell. Lord Home, hidtil minister for Commonwealth-anliggender, bliver udenrigminister, med den hidtidige arbejdsminister Edward Heath som udenrigsministeriets talsmand i underhuset og med europæiske anliggender som særligt arbejdsområde. Commonwealth-ministeriet overtages af luftfartsminister Duncan Sandys, arbejdsministeriet af landbrugs- og fiskeriminister John Hare; Peter Thorneycroft (se 6/1 58) bliver luftfartsminister, krigsminister Christopher Soames landbrugs- og fiskeriminister og John Profumo krigsminister.

Koloniminister Macleod meddeler i underhuset, at der vil blive nedsat en kommission til at udarbejde en ny forfatning for Malta, hvorefter der skal afholdes valg i første halvdel af 1961. – 31. Det maltesiske arbejderpartis fører, Mintoff, kræver, at der først skal afholdes valg, og at det sejrende parti derefter skal udarbejde forfatningen.

29. – Ghana indfører fra 1/8 forbud mod import af sydafrikanske varer, mod indrejse eller gennemrejse af sydafrikanske statsborgere, med mindre de erklærer, at de er modstandere af apartheid og racediskrimination, og mod at sydafrikanske skibe og flyvemaskiner benytter havne og flyvepladser i Ghana. Fra samme tidspunkt træder et forbud i Malaya mod import af sydafrikanske varer i kraft.

Ved valget i Sydkorea besætter det førende oppositionsparti under Syngman Rhees styre, det demokratiske parti, 170 af repræsentanternes hus' 233 pladser (foreløbig opgørelse) og erobrer også flertallet i overhuset, der tæller 58 medlemmer.

August 1960

1. – Sovjetunionen afviser et amerikansk forslag om et snarligt møde i FNs afrustningskommission (bestående af samtlige FN-stater) og foreslår, at samtlige regeringschefer skal deltage i afrustningsdiskussionen ved FNs forestående generalforsamling.

Dahomey i Vestafrika proklameres som uafhængig republik, efterfulgt af de 3 andre »Conseil de l/Entente«-stater: Niger

(3/8), Øvre Volta (5/8) og Elfenbenskysten (7/8) og af de 4 stater i Ækvatorialafrika Tsad (11/8), Den centralafrikanske Republik (13/8), (fransk) Congo (15/8) og Gabon (17/8). (Se 3/6 og 12/7).

Da ingen modkandidater har meldt sig, fortsætter Asgeir Asgeirsson som Islands præsident for en tredie 4 års periode.

2. – Generalsekretær Dag Hammarskjöld meddeler, at FN-troppernes indmarch i Katanga vil finde sted 6/8. Som svar herpå beordrer ministerpræsident Moise Tshombe alm. mobilisering og erklærer, at Katanga om nødvendigt vil modsætte sig FN-troppernes indmarch med magt. – 4. Under samtaler i Elisabethville med generalsekretærens stedfortræder Ralph Bunche kræver Tshombe Katangaspørgsmålet behandlet i et ekstraordinært møde i sikkerhedsrådet. – 5. Sovjetunonen kræver de belgiske tropper bort hurtigst muligt. FN-kommandoen kritiseres. Hammarskjöld annullerer ordren om indmarch i Katanga og indkalder til møde i sikkerhedsrådet. – 6. Den belgiske regering afviser Sovjetunionens påstand om, at Belgien modarbejder FN i Congo og gør sig skyldig i aggression. – 8. Sikkerhedsrådet vedtager på forslag af Ceylon og Tunis en resolution, der opfordrer den belgiske regering til at trække sine tropper bort fra hele Congo og betoner nødvendigheden af FN-troppernes indmarch i Katanga. Resolutionen vedtages enstemmigt med 9 stemmer, idet Frankrig og Italien undlader at stemme. – 12. Hammarskjöld ankommer med to kompagnier svenske tropper til Elisabethville og forhandler med Tshombe om betingelserne for indmarch i Katanga. – 14. begynder afløsningen af de belgiske tropper i Katanga af FN-styrker. – 15. Ministerpræsident Lumumba kræver FNs indgriben mod Tshombe og afsendelse af neutrale observatører til Congo. Han erklærer, at Congos regering og folk har mistet tilliden til Hammarskjöld. – 18. FN-troppерne, der bevogter Leopoldvilles lufthavn, får ordre til at skyde, hvis congolesiske soldater forsøger at tiltvinge sig adgang. Forinden har congolesiske soldater overfaldet FN-tropper. – 22. Sikkerhedsrådet vedtager en resolution, der slutter op bag Hammarskjöld. Et russisk resolutionsforslag trækkes tilbage, efter at det har vist sig, at det kun støttes af Polen. Den congolesiske regering erklærer sig tilfreds med resultaterne at sikkerhedsrådets møde og udtaler, at der ikke er brug for at tilkalde særlig hjælp fra venligsindede nationer. Belgien lover at trække sine sidste tropper tilbage fra Congo i løbet af 8 dage. – 26. Premierminister Lumumba kræver FN-troppерne trukket bort, så snart de belgiske tropper er ude af Congo. – 28. Albert Kolonji, der har proklameret minestaten Kasais uafhængighed, flygter for Lumumbas tropper og erklærer centralregeringen krig. – 31. Hammarskjöld protesterer over for Belgien imod, at de belgiske kamptropper ikke som lovet alle var ude af Congo 29/8.

I Libanon afløses Ahmed Daouks forretningsministerium af en ny regering med Saeb Salam som premier- og indenrigsminister. Philippe Takla, den eneste af de hidtidige ministre, der går over i den nye regering, fortsætter som udenrigsminister. I regeringen er alle politiske (og religiøse) afskygninger repræsenteret med undtagelse af de nationalliberale under den tidligere præsident Chamoun.

Rawalpindi proklameres som Pakistans hovedstad i st. f. Karachi.

3. – Efter en delvis fornyelse af det hollandske førstekammer er partistillingen: katolikker 26 (+ 1), socialister 23 (+ 1), det antirevolutionære parti 8, det kristeligt-historiske parti 8, det liberale parti 8 (+1), kommunister 2 (÷2). Det politisk reformerte parti har mistet sit eneste mandat.

Den tyrkiske forsvarminister, general Fabri Özdilek meddeler, at 233 generaler, admiraler og andre højere officerer, deriblandt Özdilek selv, er afskediget for at gøre plads for yngre mænd. – 6. meddeles, at over 30 pct. af alle oberster, oberstløjtnanter og majorer i hær og flyvevåben og af officerer af tilsvarende grader i flåden vil blive afskediget i løbet af få uger. –

25. 10 af den tyrkiske regerings 19 medlemmer afskediges.

Siden 1945 er (ifl. det hollandske socialministerium) ca. 300.000 hollandske statsborgere vendt hjem fra Indonesien. Heraf er ca. 50.000 emigreret til U. S. A. Antallet af hollandske statsborgere i Indonesien anslås til 14.000, og den hollandske regering gør alt for at fremskynde repatrieringen af dem, der ønsker det.

Præsident Hector Bienvenido Trujillo i Den dominikanske Republik træder tilbage og efterfølges af den hidtidige vicepræsident Joaquin Balaguer.

4. – I et svar til premierminister Macmillan afviser ministerpræsident Khrushchev, at Sovjetunionen skulle være skyld i forværringen af den internationale situation. Han udtaler håbet om et topmøde om de forskellige stridsspørgsmål.

På en konference i London under ledelse af koloniminister Macleod og med deltagelse af guvernør sir Robert Armitage og 18 repræsentanter for afrikanere, asiater og europæere er der opnået fuld enighed om en ny forfatning for Nyasaland.

Det meddeles, at Argentina og Israel har besluttet at betragte konflikten i anledning af bortførelsen af Eichmann (se 3/6) som afsluttet.

5. – Det italienske parlament godkender regeringen Fanfani (se 16/7) med 310 stemmer mod 156 (kommunister og neofascister), medens 96 (Nenni-socialister og monarkister) undlader at stemme.

Generalresidenten i Ruanda-Urundi, der administreres af Belgien under FNs formynderskab, meddeler, at området vil blive selvstyrende i 1961 og kort derefter opnå fuld uafhængighed.

7. – Den cubanske regering udsteder et dekret, hvorefter 3/4 af al amerikansk ejendom i Cuba (værdi ca. 750 mill. $) nationaliseres mod erstatning i 2 pct. obligationer med en løbetid af 50 år. – 24. Udenrigsminister Herter opfordrer de amerikanske udenrigsministre, forsamlet i Costa Rica, til at fordømme sovjetisk og anden kommunistisk intervention i den vestlige halvkugles anliggender og give udtryk for dyb bekymring over, at Cuba tolererer og opmuntrer en sådan indblanding. – 28. Udenrigsministerkonferencen vedtager en udtalelse, der fordømmer intervention eller trusler om intervention fra lande uden for den vestlige halvkugle.

8. – Understatssekretær i det britiske finansministerium Frank Edward Figgures udnævnes til EFTAs generalsekretær.

Det meddeles, at Pakistan 1. 1. 1961 vil indføre decimalsystemet i møntvæsenet, idet der skal gå 100 paisa på en rupia. – 18. I Australien foreslår et udvalg, at møntenheden fra 2. mandag i februar 1963 skal være 10 s. = 100 cents.

9. – En ung kaptajn i faldskærmstropperne, Kong Lae, tager magten i hovedstaden Vientiane i Laos. – 13. På et af oprørerne arrangeret møde i nationalforsamlingen vedtages et mistillidsvotum til ministeriet Tiao Somsanith (se 2/6). – 15. meddeles at kong Savang Vatthana har opfordret den neutralistiske tidligere premierminister prins Souvanna Phouma til at danne regering. Souvanna Phouma erklærer, at han vil respektere alle internationale forpligtelser og føre en strengt neutral politik, og at han ikke vil optage det pro-kommunistiske Neo Lao Haksat (der ledes af hans halvbroder, prins Souphanouvong, se 8/5) i regeringen. Situationen afklares imidlertid ikke førend i slutningen af august, og en overgang truer borgerkrigen mellem oprørerne og loyale tropper under regeringen Somsaniths stærke mand, general Phoumi Nosavan.

10. – Det amerikanske senat vedtager med 66 stemmer mod 21 at ratificere traktaten om fredeligt videnskabeligt samarbejde i Antarktika og demilitarisering af det antarktiske kontinent. Traktaten er til dato ratificeret af U. S. A., Storbritannien, Japan, Norge, Belgien og Sydafrika. Den er endnu ikke ratificeret af U. S. S. R., Argentina, Australien, Chile, Frankrig og New Zealand.

11. – Efter samtaler i Bonn mellem premierminister Macmillan og forbundskansler Adenauer udsendes et kommuniqué, hvor det hedder, at det af hensyn til den europæiske enhed er nødvendigt at finde en løsning på de problemer, der er opstået ved dannelsen af fællesmarkedet og EFTA.

Efter 12 mislykkede forsøg (det sidste i april) lykkes det det amerikanske luftvåben i Stillehavet at opfiske en kapsel med instrumenter, som er løsgjort fra en drabant (Discoverer XIII) under dens 17. omdrejning om jorden 19/8 opfanges ved et lignende forsøg (Discoverer XIV) kapslen i luften af en flyvemaskine. – 12. Fra Cape Canaveral bringes en drabant i form af en stor ballon, Echo I, i bane om jorden. – 19. I Sovjetunionen bringes et rumskib (se også 15/5) med 2 hunde, rotter, mus, fluer, mikroorganismer, planter og frø i bane om jorden. Efter at have tilbagelagt 700.000 km bringes rumskibet 21/8 tilbage til jorden med passagererne i god behold, kun en halv snes km fra det fastsatte landingssted.

12. – Ved åbningen af parlamentet bebuder Ceylons nye regering (se 20/7) en række reformer, deriblandt indførelse af republik, statens overtagelse af private (især katolske) skoler med statstilskud, indførelse af tvungen arbejds- og militærtjeneste, nationalisering af livsforsikringsselskaberne (men ikke af te- og gummiplantagerne) og det offentliges overtagelse af de af Associated Newspapers of Ceylon Ltd. og Times of Ceylon Ltd. udgivne aviser. – 28. Parlamentet godkender med stort flertal regeringens program.

Yoon Bo Sun vælges til Sydkoreas præsident og John M. Chang til førsteminister.

14. – Den jugoslaviske avis Borba meddeler, at de russiske eksperter i Kina i massevis rejser tilbage til Sovjetunionen. – 26. Pravda angriber med tydelig adresse til Kina »de venstre-doktrinære«.

16. – Cypern bliver uafhængig republik. – 17. Cyperns præsident, ærkebiskop Makarios, udtaler, at efter hans personlige opfattelse må Cypern forblive i det britiske Commonwealth.

17. – Præsident Sukarno meddeler, at han har givet ordre til afbrydelse af de diplomatiske forbindelser med Holland p. gr. af Hollands vedholdende vægring ved at afstå Vest Irian (Holl. Ny Guinea) til Indonesien og specielt afsendelsen af hollandske krigsskibe til Ny Guinea (se 14/4). Han meddeler samtidig, at han har givet ordre til opløsning af det muhammedanske Masjumi-parti og det indonesiske socialistiske parti, fordi nogle af disse partiers ledere er gået over til oprørerne på Sumatra og Celebes, og partierne har nægtet at udtale en fordømmelse af dem.

19. – Bundeswehr har offentliggjort en pjece, hvori man kræver feltstyrkerne udrustet med kernevåben.

Piloten fra U-2, Francis Gary Powers (se 5/5) dømmes af en russisk militærdomstol til 10 års frihedstab, de første 3 år i fængsel. Anklageren havde krævet 15 år.

Premierministeren i Federationen Mali, Modibo Keita – der også er premierminister i Sudan – afskediger i et kabinetsmøde i Dakar Senegals premierminister Mamadou Dia fra posten som federationens forsvarsminister og proklamerer undtagelsestilstand. Som svar på kuppet vedtager Senegals lovgivende forsamling Senegals udtræden af Federationen Mali.

James M. Wadsworth, der har været leder af den amerikanske delegation ved tremagtskonferencen i Geneve om forbud mod forsøg med kernevåben, udnævnes til U. S. A.'s permanente repræsentant ved FN i stedet for Henry Cabot Lodge, der nu er republikanernes vicepræsidentkandidat.

21. – De amerikanske staters udenrigsministre har i Costa Rica vedtaget kollektive sanktioner imod Den dominikanske Republik for aggression og intervention i Venezuela, bl. a. ved forsøg på at myrde præsident Betancourt. – 26. U. S. A. afbryder de diplomatiske forbindelser med Den dominikanske Republik.

23. – Den internationale atomenergiorganisation (I. A. E. A.) i Wien meddeler, at fhv. udenrigsminister Molotov, der siden 1957 har været ambassadør i Mongoliet, er udnævnt til Sovjetunionens permanente repræsentant ved I. A. E. A. med ambassadørstatus.

Den algierske oprørsregering kræver folkeafstemning i Algier under FNs ledelse og kontrol.

26. – Justitsminister Erasmus meddeler, at undtagelsestilstanden i Sydafrika (proklameret 20/3) vil blive ophævet 31/8.

27. – I Kabul underskrives en venskabs- og ikke-angrebspagt mellem Kina og Afghanistan.

29. – Jordans premierminister Hazza Majali dræbes, da en tidsindstillet bombe eksploderer i regeringsbygningen i Amman. Til ny premierminister udnævnes chefen for kongens kabinet, Bahjat Talhoun. Moussa Nasser fortsætter som udenrigsminister. – 30. Kong Hussein meddeler, at bomben var blevet anbragt i regeringsbygningen af to underordnede funktionærer, som er flygtet til Syrien, og siger, at de havde forbindelse med ansvarlige personer i Den forenede arabiske Republik, som havde kendskab til komplottet. – 31. ankommer FNs særlige udsending i Mellemøsten, Pier Spinelli, til Amman for efter generalsekretær Hammarskjölds ordre at tilbyde hjælp, hvis det måtte ønskes.

30. – Sovjetunionen er gået ind på at yde en tillægskredit på 500 mill. rubler til gennemførelsen af Indiens 3. femårsplan (tidligere er aftalt en kredit på 1500 mill. rubler).

31. – De allierede kommandanter i Vestberlin protesterer over for den russiske kommandant mod den østtyske regerings beslutning om, at vesttyske statsborgere i 5 dage skal have særlig indrejsetilladelse for at komme ind i Østtyskland og Østberlin. Som begrundelse for restriktionerne angives planlagte møder i Berlin af tidligere krigsfanger og af flygtninge.

September 1960

1. – Frankrig og Marokko slutter overenskomst, hvorefter de franske baser i Marokko skal være rømmet 2/3 1961. (Tidligere er sluttet aftale om rømningen af de amerikanske baser i Marokko).

Statsoverhovedet (Yang di Pertuan Agong) i Malaja, Sir Hisamuddin Alam Shah (sultanen af Selangor) afgår ved døden (se 14/4). – 21. vælges rajaen af Perlis, Syed Sir Putra ibni al-Marhum Syed Hassan Jamalullail, som hans efterfølger.

3. – Cuba opsiger forsvarspagten med U. S. A., anerkender Pekingregeringen og afbryder de diplomatiske forbindelser med Formosaregeringen. – 16. Den cubanske regering beslaglægger tobaksindustrien. – 18. De amerikanske banker i Cuba nationaliseres. – 29. Det amerikanske udenrigsministerium opfordrer amerikanske statsborgere til at forlade Cuba.

5. – Præsident Joseph Kasavubu meddeler, at han har udnævnt senatets præsident Joseph Ileo til premierminister i stedet for Patrice Lumumba, og anmoder FN om at overtage kontrollen. Kasavubu erklærer, at han personlig overtager kommandoen over hæren. Lumumba svarer med at erklære Kasavubu for afsat. – 6. FN-styrker besætter radiostationen i Leopoldville for at hindre, at de stridende parter gennem radiotaler ophidser stemningen. Samtidig skærper FN bevogtningen af og kontrollen med flyvepladserne. – 7. Det congolesiske andetkammer vedtager efter en tale af Lumumba med 59 stemmer mod 19 (af i alt 137 medlemmer) at erklære såvel Kasavubus afskedigelse af Lumumba som Lumumbas afsættelse af Kasavubu for ugyldig. – 8. I en rapport til sikkerhedsrådet erklærer generalsekretær Hammarskjöld, at den indre konflikt i Congo er blevet skærpet, fordi

en af parterne har opnået en vis hjælp udefra i strid med ånden i rådets resolutioner. – 11. FN-tropper fra Ghana forhindrer Lumumba i at få adgang til radioen i Leopoldville. – 12. Fra Leopoldville meddeles, at Kasavubu har arresteret Lumumba. Senere meddeles, at han er på fri fod. Både Lumumba og Ileo sender delegationer til sikkerhedsrådet. Fra Cairo meddeles, at Den forenede arabiske Republik ikke længere skal deltage i FN-aktionen. – 13. Lufthavnene åbnes for civil trafik, og der gives fri adgang til Leopoldville radio. Forinden har præsident Nkrumah truet med at stille Ghanatropperne i Congo til rådighed for Lumumba, hvis denne ikke får adgang til sin egen radiostation. – 14. Oberst Joseph Mobutu meddeler, at hæren overtager magten i Congo indtil årets udgang. Forinden har Kasavubus premierminister Ileo givet meddelelse om, at han har udnævnt oberst Mobutu til chef for hæren i stedet for Victor Lundula, der er afskediget for at have løsladt Lumumba, da denne var blevet arresteret. Et flertal i sikkerhedsrådet modsætter sig, at Lumumbas repræsentant får ordet. Forslaget får kun Sovjetunionens, Polens og Ceylons stemmer. – 15. Lumumba må søge tilflugt hos FNs Ghanatropper mod congolesiske soldater. – 16. Congolesiske tropper arresterer Lumumbas stab og besætter parlamentet. Præsident Kasavubu drøfter muligheden for en tilnærmelse mellem ham og Lumumba med de afrikanske landes ambassadører i Leopoldville. – 17. Sovjetunionens og Tjekoslovakiets ambassadører forlader med deres personale Congo efter ordre fra oberst Mobutu. Samtidig afrejser også teknikerne fra østblokken. Sovjetunionen nedlægger i sikkerhedsrådet veto mod en af Ceylon og Tunis foreslået resolution, der henstiller til generalsekretæren at fortsætte gennemførelsen af sikkerhedsrådets resolutioner og bekræfter, at militær hjælp ikke må sendes til Congo undtagen som led i FNs aktion. På forslag af USA vedtager rådet derefter, at sagen skal sendes til behandling i generalforsamlingen. – 20. FNs ekstraordinære generalforsamling vedtager på forslag af 17 afro-asiatiske stater en resolution, der pålægger generalsekretæren fortsat kraftigt at arbejde for gennemførelsen af sikkerhedsrådet resolutioner. Resolutionen vedtages enstemmigt med 70 stemmer, idet Sovjetunionen og 8 andre oststater samt Frankrig og Sydafrika undlader at stemme. Et russisk resolutionsforslag, der indeholder et mistillidsvotum til generalsekretær Dag Hammarskjöld, trækkes tilbage. I Congo besætter oberst Mobutu administrationsbygningen og lader meddele, at han har udnævnt en ny regering, et råd af universitetsstudenter, med udenrigsminister Bomboko som chef. – 21. Mobutu anmoder FN om at tilbagekalde FN-styrkens afdelinger fra Guinea og Ghana.

Ved afslutningen af ministerpræsident Khrushchev's besøg i Helsingfors i anledning af præsident Kekkonens 60 års fødselsdag udsendes et kommuniqué, hvoraf det fremgår, at Sovjetunionen ikke vil modsætte sig, at Finland søger tilknytning til EFTA.

7. – Østtysklands præsident, Wilhelm Pieck, afgår ved døden, 84 år gammel. – 12. Det østtyske folkekammer beslutter, at præsidentens funktioner skal overtages af et statsråd under ledelse af førstesekretæren for det socialistiske enhedsparti, Walter Ulbricht, der imidlertid får langt større beføjelser end tidligere præsidenten.

Den britiske fagforbundskongres vedtager både en resolution (foreslået af Frank Cousins, transportarbejdernes og arbejdsmændenes forbund), der går ind for, at Storbritannien ensidig skal give afkald på kernevåben, og en resolution, der billiger arbejderpartiets officielle politik.

8. – Den østtyske regering beslutter, at vesttyske statsborgere skal have særlig tilladelse til indrejse i Østberlin (se 31/8). – 12. Som modtræk begynder vestmagterne at tilbageholde rejsetilladelser for østtyskere. – 14. Den russiske kommandant i Berlin har afvist vestmagternes protest. – 27. Vestmagterne understreger i et brev til den russiske kommandant, at de ikke

vil tolerere ændringer i deres status i Berlin og gør Sovjetunionen ansvarlig for sikkerheden i luftkorridorerne til Berlin. – 28. Sovjetunionen vil i fremtiden nægte at anerkende vesttyske pas som gyldige for vestberlinere, der ønsker at rejse til Sovjetunionen, Polen og Tjekoslovakiet har tidligere taget tilsvarende skridt. – 30. Fra Bonn meddeles, at handelsaftalen med Østtyskland vil blive opsagt med virkning fra 31/12.

12. – Den franske regering har anerkendt Senegals og Sudans uafhængighed, efter at forsøgene på en genforening er mislykkedes (se 19/8). – 22. Sudan tager navneforandring til Republikken Mali og erklærer Federationen Malis overenskomster med Frankrig for ugyldige. – 26. Frankrig anerkender Republikken Mali som uafhængig og suveræn stat og vil anbefale Malis og Senegals optagelse i FN (se 20/9).

13. – Ved valget til provinsparlamentet i Britisk Columbia taber Social Credit Party 7 mandater, men bevarer flertallet (se også 27/6).

18. – Ved valget til det svenske andetkammer får socialdemokraterne 47.8 (1958: 46.2) pct. af de afgivne stemmer og 114 (111) mandater, folkepartiet 17.5 (18.2) pct. og 40 (38) mandater, højre 16.5 (19.5) pct. og 39 (45) mandater, centrumpartiet 13.6 (12.7) pct. og 34 (32) mandater og kommunisterne (der i modsætning til 1958 opstiller i alle kredse) 4.5 (3.4) pct. og 5 (5) mandater. Medlemstallet i andetkammer er siden 1958 forøget med 1 til 232. Valgdeltagelsen er 85.6 pct.

20. – FN's 15. ordinære generalforsamling åbnes i New York i nærværelse af 11 stats- eller regeringschefer, deriblandt ministerpræsident Khrushchev. Til præsident vælges Frederick Boland, Irland, og 13 nye afrikanske stater samt Cypern optages som medlemmer. Spørgsmålet om Federationen Malis optagelse udskydes. – 22. Præsident Eisenhower erklærer, at U. S. A. med hele sin magt støtter FN og generalsekretær Hammarskjöld i Congo. – 23. Ministerpræsident Khrushchev foreslår, at generalsekretærembedet afskaffes og erstattes af et 3 mands udvalg, og rejser spørgsmålet om flytning af FN's hovedkvarter fra New York. – 26. Generalsekretær Hammarskjöld afviser Khrushchevs beskyldninger for partiskhed, erklærer, at han hellere vil se generalsekretærembedet gå til grunde end fravige dets høje principper, og henviser til, at aktionen i Congo ikke er generalsekretærens, men FNs. – 27. Sovjetunionen foreslår en resolution hvorefter 10 magts afrustningsudvalget (se 2/6) skal udvides med Indien, Ghana, Indonesien, Den forenede arabiske Republik og Mexico. – 29. Premierminister Macmillan foreslår, at militære, videnskabelige og administrative eksperter skal undersøge mulighederne for at gennemføre en gradvis nedrustning, uden at magtbalancen på noget tidspunkt forrykkes. Republikken Mali (se 12/9) og Senegal optages i FN. – 30. Præsidenterne Tito, Jugoslavien, Sukarno, Indonesien, Nasser, FAR, og Nkrumah, Ghana, samt premierminister Nehru, Indien, foreslår en resolution, der opfordrer præsident Eisenhower og ministerpræsident Khrushchev til at genoptage den personlige kontakt.

28. – Ved forhandlinger i Oslo er Storbritannien gået med til de facto at anerkende en udvidelse af det norske fiskeriterritorium til en bredde af 12 sømil, men britiske fiskere skal i de første 10 år have ret til at fiske i den yderste zonehalvdel.

DANMARK

April 1960

6. – Udenrigsminister Krag og landbrugsminister Skytte har i Bonn forhandlet med repræsentanter for den vesttyske regering om den dansk-tyske samhandel. Fra tysk side har man erklæret sig rede til snarest muligt at indlede forhandlinger om en »klassisk« handelstraktat, der kan sikre opretholdelsen og en videre udvikling af samhandelen.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om ændring i loven om oprettelse af »Statens almindelige Videnskabsfond« (se 24/2).

Forslaget om ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse (se 3/2) nægtes overgang til 3. behandling og forslag til beslutning om skolelovens praktiske gennemførelse (se 4/3) forkastes mod kommunisternes stemmer.

7. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om fordelingen af ydelsen fra Forbundsrepublikken Tyskland til fordel for danske statsborgere, der har været ramt af nationalsocialistiske forfølgelsesforanstaltninger (se 13/1).

Folketinget foretager 1. behandling af venstres og de konservatives forslag om forbud mod strejker og lockouter på livsvigtige områder og om oprettelse af en særlig voldgiftdomstol (se 15/3). Forslaget afvises af arbejdsminister Bundvad på regeringens vegne.

8. – Folketinget færdigbehandler en række lovforslag:

Forslag til lov om statens husholdningsråd (se 14/1); forslag om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfond (se 24/2); forslag om ændring i lov om off. forsorg vedr. skolebespisning (se 13/11 59) og forslagene om ændring i lov om arbejdsløshedsanvisning og arbejdsløshedsforsikring og i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg (se 2/3).

9. – Statsminister Kampmann udtaler om valglovens spærrebestemmelser, at han ikke er tilhænger af alt for mange partier i folketinget, men at det for ham ikke er afgørende, om der skal kræves 60, 50 eller 40.000 stemmer for at et parti kan få mandater.

12. – Arbejdsministeret udsender et cirkulære om standsning af beskæftigelsesarbejder og vejarbejder, der udføres med vejfondsmidler eller anden form for statstilskud.

20. – Statsminister Kampmann udtaler i folketinget som svar på et spørgsmål af Henry Christensen (v.), at overflytningen af hvervet som kgl. bankkommissær fra handelsministeren til finansministeren (se 31/3) er begrundet i udviklingen, som har bragt finans- og pengepolitikken i forgrunden, og at ændringen ikke berører nationalbankens selvstændige stilling.

21. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om eftergivelse af kommunehjælp, ekstraordinær adgang til folkepension og forhøjelse af de hædersgaver, der i en række tilfælde ydes som følge af krigen og besættelsen. Anledningen er kongeparrets sølvbryllup 24/5.

Folketinget forkaster med 69 stemmer mod 49 (v. og k. f.) forslag til beslutning angående ændring af lov om boligbyggeri (se 27/11 1959).

Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om ændringer i konkurs-, retsplejeog tinglysningslov (vedr. underpant i løsøre, se 4/12 1959).

23. – Ved det konservative folkepartis repræsentantskabsmøde oplyses, at medlemstallet nu er 108.751 mod 103.019 i fjor, og at tallet i løbet af 4 år er steget med 20.000.

25. – En ny dansk-britisk aftale om fiskeriet ved Færøerne indebærer en gennemførelse af det amerikansk-canadiske forslag på søretskonferencen i Genéve (se p. 91) hvorefter fremmede statsborgere, der hidtil har fisket i zonen mellem 6 sømil fra kysten (territorialgrænsen) og 12 sømil fra kysten, bevarer denne rettighed i en årrække.

Folketingsmand Per Federspiel (v.) vælges til præsident for Europarådets rådgivende forsamling.

26. – På et nordisk udenrigsministermøde i Helsingfors har man drøftet den verdenspolitiske situation med særlig henblik på nedrustningsforhandlingernes nuværende stilling og visse spørgsmål, der kommer til behandling på FNs 15. plenarforsamling. Repræsentanterne for Danmark, Island, Norge og Sverige har desuden diskuteret spørgsmålet om OEEC's reorganisation.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om anlæg af en statshavn på Rømø (se 18/2) samt forslagene om ratifikation af konventionerne om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere og forskelsbehandling m. h. t. beskæftigelse og erhverv (se 26/2).

27. – Formanden for Færøernes Fiskeriforening, Erlendur Patursson, protesterer mod den danske delegations holdning ved den nu sammenbrudte søretskonference (se p. 91) og kræver 12 sømils fiskerizone uden »historiske rettigheder«.

Maj 1960

1. – I en 1. maj-tale erklærer formanden for Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund, Alfred Petersen, at det er et spørgsmål, om man kan fortsætte med 3-årige overenskomster, uden at der gives adgang til løntillæg for normallønnede inden for overenskomstperioden.

3. – Indenrigsminister Søren Olesen fremsætter forslag om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter (forhøjelse af grænserne for de skattefri fradrag i forskelsværdierne i sogne- og amtskommuner i anl. af den forestående 12. alm. vurdering af fast ejendom).

Trafikminister Lindberg fremsætter forslag om udbygning af det storkøbenhavnske S-banenet og om forarbejder for tunnelbaneanlæg i København og Frederiksberg. Forslaget omfatter 1) forlængelse af S-banen fra Dybbølsbro S-station til Vallensbæk ved Køge bugt for 63 mill. kr., 2) elektrificering af Hareskovbanen for 54 mill. kr., 3) anlæg af Lundtoftebanen fra Jægersborg til Lundtofte og Nærum for 25 mill. kr., 4) nedsættelse af to udvalg til forberedelse af og udarbejdelse af skitseprojekt til tunnelbaner i København og Frederiksberg (anslået udgift 1500 mill. kr.).

Folketinget vedtager forslag til lov om børns retsstilling og forslag om ændringer i retsplejeloven vedr. faderskabssager (se 29/10 1959).

4. – Finansminister Philip fremsætter forslag om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, hvorefter en større del af grundværdistigningen end efter de gældende regler indrages af det offentlige, og indenrigsminister Søren Olesen fremsætter forslag om, at faste ejendomme, der er eller fremtidig kommer i offentlig eje, fra 1/1 1961 at regne kun må sælges på jordrentevilkår.

Boligminister Carl P. Jensen fremsætter

forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området. Ifl. forslaget, der må ses i forbindelse med forslaget om Køgebugtbanen (se 3/5), skal et udvalg udarbejde en dispositionsplan for områdets anvendelse og en plan for tidsfølgen i områdets udbygning.

5. – Finansminister Philip fremsætter forslag om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. Forslaget, der går ud på, at der i et vist omfang skal svares særlig indkomstskat – kapitalvindingsskat – af fortjeneste ved salg af fast ejendom, er et led i regeringens bestræbelser for at inddrage en del af den senere tids kraftige grundværdistigninger til fordel for samfundet (se også 4/5).
Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om eftergivelse af kommunehjælp m. m. (se 21/4).

11. – En aftale mellem Arbejdsgiverforeningen og LO om forhandlingsregler bevarer den i 1956 indførte inddeling af overenskomstområdet i 8 grupper og de fællesudvalg, til hvilke parterne eller forligsmanden kan henskyde afgørelsen af ikke-generelle spørgsmål, hvorom der ikke har kunnet opnås enighed.

I et svar til Lannung (r. v.) erklærer boligminister Carl P. Jensen sig rede til at undersøge muligheden af at give lejerne forkøbsret ved salg af udlejningsejendomme.

Folketinget færdigbehandler forslagene om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere, om beskæftigelse og uddannelse af unge og om ændring i arbejdsløshedsforsikringsloven (se 3/12 1959).

12. – Nationalbanken beslutter at give banker, sparekasser og fondsbørsvekselerere adgang til at belåne deres beholdninger af værdipapirer i nationalbanken, men understreger samtidig, at den økonomiske situation tilsiger, at pengeinstitutterne udviser stærk tilbageholdenhed med ydelse af forbrugsbetonede kreditter.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag til lov om et finansieringsinstitut for landbrug m. v., som vil blive oprettet af Danske Bankers Fællesrepræsentation og Danmarks Sparekasseforening.

Folketinget vedtager forslaget om ratifikation af overenskomsten med Forbundsrepublikken Tyskland om ydelser til danske statsborgere, der har været ramt af nationalsocialistiske forfølgelsesforanstaltninger (se 13/1).

13. – Det radikale venstres landsmøde godkender enstemmigt folketingsgruppens holdning under forsvarsforhandlingerne og udtaler sin anerkendelse af, at det lykkedes at nå frem til en ordning, der afviser enhver art af atombevæbning og modtagelse af atomammunition samt stationering af fremmede tropper i Danmark, samtidig med at tjenestetiden gradvis nedsættes til 12 måneder.

14. – Udenrigsminister Krag har modtaget en opfordring til at lade sig vælge til formand i udvalget om OEECs reorganisation.

I en udtalelse fra det radikale venstres landsmøde hedder det, at partiet efter valget vil stå frit i sin vurdering af de foreliggende muligheder, men ligesom i 1957 vil tilstræbe et bredt demokratisk samarbejde, der både giver dansk parlamentarisme den fornødne stabilitet og hindrer en ensidig økonomisk og politisk udvikling.

17. – Udenrigsminister Krag erklærer i det udenrigspolitiske nævn, at det er regeringens standpunkt, at flyvepladser på dansk område ikke må være basis for allierede flyvemaskiners uhjemlede overflyvninger over ikke-NATO-landes områder, hverken landterritorium eller søterritorium.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om ændringer i lov om saltvandsfiskeri (se 26/2).

18. – De danske Grundejerforeningers Landsorganisation har protesteret mod forslaget om kapitalvindingsafgift på særlig store fortjenester ved salg af fast ejendom og bebuder sagsanlæg, hvis forslaget vedtages. Samtidig har de store erhvervsorganisationer henstillet, at behandlingen af dette og de andre forslag, der er fremkaldt af grundværdistigningerne, udsættes.

19. – På Dansk Arbejdsgiverforenings generalforsamling konstaterer formanden, civilingeniør Ejnar Thorsen, at organisationens opfordring til medlemmerne om ved kollegialt sammenhold at dæmme op for lønglidningen, ikke har virket tilstrækkeligt, og udtaler, at stærke inflatoriske kræfter er ved at slå igennem og truer fremgangen i produktion og beskæftigelse. Til ny formand vælges arbejdsgiverforeningens næstformand og tidligere formand i jernindustrien, fabrikejer, dr. rer. pol. Svend Heineke.

23. – LO's repræsentantskab godkender – ligesom tidligere arbejdsgiverforeningen – de nye forhandlingsregler (se 11/5). Formanden Eiler Jensen erklærer sig villig til at forlænge septemberforliget til 1/10 (se 27/11 59), idet han understreger, at man sidst af alt bør ønske spørgsmålet løst ad lovgivningens vej og derfor så vidt muligt bør hindre, at sagen går tilbage til arbejdsretskommissionen.

24. – Statsministeren nedsætter et udvalg til at gennemgå den historisk betingede opgavefordeling mellem departementer og institutioner og overveje, om der ved ændringer heri vil kunne opnås besparelser og administrative forenklinger, som tillige vil medføre kortere ekspeditionstid.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændring i lov om offentlig forsorg (vedr. alkoholistforsorg m. m.) og forslag til lov om invalide- og folkepension (se 15/12 1959).

26. – Handelsministeriet har nedsat et udvalg, som inden 15/10 skal fremkomme med forslag om en ændring af formerne for fastsættelse af sukkerroeprisen.

Ved et møde i Odense stiftes selskabet »Liberal Debat«, der skal arbejde for, at venstre fastholder sin linje som et frisindet midterparti, bl. a. ved udgivelse af et tidsskrift af samme navn som selskabet og med redaktør K. Jespersen, tidligere Roskilde Dagblad, som ansvarshavende. Fhv. finansminister Thorkil Kristensen er medlem af bestyrelsen, hvis formand er sognepræst Riber Jensen, Holsted. Desuden vælges et repræsentantskab med forstander J. Th. Arnfred, Askov, som formand.

29. – Ved provinsbankernes årsmøde udtaler nationalbankdirektør Svend Nielsen, at tilsagnet om belåning (se 12/5) ikke er udtryk for ønske om en egentlig likviditetsforøgelse.

30. – Ved den nordiske økonomiske ministerkomités møde i Oslo træffes beslutninger om organiseringen af det fremtidige samarbejde, herunder samordning af de nordiske landes synspunkter i økonomiske og handelspolitiske spørgsmål. Ministerkomiteen skal udarbejde en rapport til Nordisk Råds møde i Reykjavik i juli.

31. – En udenrigspolitisk forespørgselsdebat i folketinget drejer sig især om forholdet mellem de seks og de syv og om den spændte internationale situation efter sammenbruddet af topkonferencen i Paris.

Forslaget om forlængelse af kornordningen for høståret 1960–61 vedtages mod kommunisternes stemmer.

Juni 1960

1. – Folketinget færdigbehandler forslag til byggelov for købstæderne og landet og forslag til lov om brandvæsenet i købstæderne og på landet (se 7/10 1959).

Forslag til lov om den offentlige sygeforsikring (se 27/11 1959) vedtages ved 3. behandling med 83 stemmer mod 63 (v. og k. f.). Efter at socialministeren har nægtet at indhente responsum fra de juridiske fakulteter om, hvorvidt bestemmelsen i forslagets § 65 om anvendelsen af en fortsættelsessygekasses formue i tilfælde af dens ophør er en ekspropriationsbestemmelse, bebuder oppositionen, at den vil kræve grundlovens § 73 anvendt.

2. – 65 folketingsmedlemmer af v. og k. f. fremsætter krav om, at forslag til lov om den offentlige sygeforsikring først indstilles til kgl. stadfæstelse, når nyvalg til folketinget har fundet sted, og forslaget derefter på ny er vedtaget af folketinget.

Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om fordeling af ydelsen fra Forbundsrepublikken Tyskland (se 7/4) og om deling af Københavns stift og oprettelse af et nyt bispeembede (se 18/2). Det nye stift vil få navnet Helsingør stift, og domkirken bliver St. Olai i Helsingør.

V. og k. f. s. forslag om ophævelse af § 24 i monopoltilsynsloven og af lov om indseende med priser (se 8/3) vedtages i ændret skikkelse med regeringspartiernes mod kommunisternes stemmer, medens v. og k. f. undlader at stemme. Det vedtagne forslag går alene ud på en lempelse af § 24 om forudgående godkendelse af forhøjelse af anmeldte priser.

Endvidere færdigbehandles forslag til lov om tillægsbevilling for 1959–60, der vedtages med alle stemmer mod 6 (k. og s. f.). Under generaldebatten bebuder Erik Eriksen (v.), at oppositionen, hvis den får magt dertil, vil ophæve de forskellige »jord«-love (kapitalvindingsafgift på grundværdistigninger m. v.), som regeringen agter at gennemføre, inden folketinget tager ferie. Poul Møller (k. f.) kritiserer tilrettelæggelsen af folketingets arbejde og efterlyser tidsfrister for lovforslags fremsættelse ligesom i Norge og Sverige. Statsminister Kampmann udtaler, at han ikke ser nogen stor grund til at afholde valg før valgperiodens udløb, så længe folketinget er arbejdsdygtigt og der kan opnås betydelige resultater ved forhandling på tværs i folketingssalen.

3. – Folketinget vedtager enstemmigt forslag til lov om luftfart (se 4/12 1959).

7. – Den polske udenrigsminister Adam Rapacki ankommer til København, hvor han bl. a. underskriver en dansk-polsk kulturoverenskomst og fører politiske samtaler i udenrigsministeriet.

Venstres og det konservative folkepartis folketingsgrupper anmoder folketingets formand om at udskyde behandlingen af forslaget om kapitalvindingsafgift af fast ejendom indtil videre.

En kommission med professor Poul Nyboe-Andersen som formand har afgivet betænkning om folkehøjskolens fremtid.

9. – Professor Alf Ross afviser i en udtalelse til regeringen, at § 65 i den nye sygeforsikringslov er en ekspropriationsbestemmelse, og at grundlovens regler om udskudt stadfæstelse af en lov kan bringes til anvendelse i det foreliggende tilfælde (se 2/6).

10. – I et svar til Gideon (v.) forsvarer forsvarsminister Poul Hansen udnævnelsen af oberst J. H. Johansen, som i sommeren 1940 en kort periode var medlem af DNSAP, til generalmajor og chef for 2. division og hjemmeværnsregion II. Da det imidlertid har vist sig, at der kan ventes meget store samarbejdsvanskeligheder med hjemmeværnet, vil han ikke komme til at tiltræde posten som regionschef. Udnævnelsen til generalmajor vil derimod stå ved magt.

Folketinget foretager 3. behandling af

forslag til lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber og de dertil knyttede forslag om en særlig indkomstskat og om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen (se 26/11 1959).

14. – Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om et finansieringsinstitut for landbrug m. v. (se 12/5) og om adgang til forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag m. v.

Formanden for LO, Ejler Jensen, oplyser at opsigelsesterminen for septemberforliget er prolongeret til 1/10. Han advarer stærkt mod de ulovlige strejker, men mener, at baggrunden i nogle tilfælde kan være brudte løfter og manglende indsats for rigtig tilrettelæggelse af arbejdet. I de kommende overenskomster vil LO søge gennemført bestemmelser, der giver mulighed for regulering af normallønninger i overenskomstperioden.

15. – En delegation af 8 medlemmer af den øverste sovjet indleder et 8 dages besøg i Danmark.

Landbrugets Afsætningsråd nedsætter et 12 mands udvalg, som skal lægge en plan for rådets fremtidige arbejde.

16. – Mellem Danmark og Storbritannien er sluttet aftale om et fælles atomforskningsprogram.

Det meddeles officielt, at general Viggo Hjalf, hvis ansættelsesperiode som chef for hæren udløber 1/7, ikke vil blive genansat. Hans efterfølger bliver chefen for hærstaben, generalmajor Valdemar Jacobsen, der udnævnes til generalløjtnant. Forsvarsminister Poul Hansen beklager, at det for at tilvejebringe fornøden ro omkring hærens arbejde er nødvendigt, at der sker et skifte på posten som chef for hæren. (Uroen omkring general Hjalf er opstået efter at han i diskussionen om dr. Jørgen Hæstrups bog om modstandsbevægelsen har erklæret, at det var ham, der havde ansvaret for den såkaldte skæve våbenfordeling, se 23/3).

17. – Østre landsret idømmer chefredaktør Martin Nielsen, Land og Folk, 3 måneders fængsel og en erstatning på 25.000 kr. til general Hjalf for beskyldninger for landsforræderi, indirekte meddelagtighed i mord på landsmænd m. v.

19. – Det radikale venstres politiske ordfører, A. C. Normann, udtaler med henblik på de mange ulovlige strejker, at 3-årige overenskomster er værre end 2-årige, hvis den ene part ikke reelt vil holde sine løfter, og opfordrer til beherskelse.

20. – Forsvarsminister Poul Hansen understreger i et svar til Alfred Jensen (k.), at der i beslutningen om ikke at genansætte general Hjalf som hærchef ikke ligger nogen kritik af hans holdning under besættelsen.

Folketinget vedtager forslaget om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter (se 3/5).

Dansk Arbejdsgiverforenings forretningsudvalg har idømt Bryggeriforeningen en bøde på 100.000 kr. for i strid med foreningens love at have truffet aftale om lønforhøjelser (for de kvindelige arbejdere efter en ulovlig strejke) med Bryggeriarbejderforbundet inden for overenskomstperioden.

21. – Forhandlinger i Bonn mellem de skandinaviske og de vesttyske luftfartsmyndigheder slutter uden resultat, men vil blive genoptaget senere på måneden, inden den nuværende aftale mellem SAS og Lufthansa udløber 1/7 (se 24/3).

22. – En folketingsdelegation vender hjem efter et 11 dages officielt besøg i Jugoslavien.

27. – Folketingsmand Harald Nielsen oplyser på venstres landsmøde, der åbnes på 50 års dagen for »venstres« dannelse ved sammenslutning af venstrereformpartiet, det forhandlende venstre og »de 11«, at partiet nu tæller 192.629 medlemmer, 5.763 flere end før valget i maj 1957.

Formanden for chaufførernes fagfor-

ening, Andreas Hansen, udtaler en skarp fordømmelse af de københavnske renovationsarbejderes strejke, men tilføjer, at den faste voldgiftsret må bære en stor del af skylden for, at strejken løber videre, idet den ikke har taget hårdt nok fat i første omgang.

28. – På venstres landsmøde udtaler fhv. statsminister Erik Eriksen, at skillelinien går mellem dem – deriblandt ledelserne, men ikke vælgerne, af det radikale parti og retsforbundet – der vil styrke statsmagten, og de partier, der vil udnytte en stigende velstand til at sikre borgernes frihed også over for statsmagten. Erik Eriksen genvælges til formand for partiet med akklamation.

30. – De gældende aftaler om SAS's landingsrettigheder i Vesttyskland er forlænget til 15/7, idet forhandlerne endnu ikke har kunnet enes om en ny overenskomst.

Juli 1960

1. – De samvirkende danske Andelssvineslagterier vedtager enstemmigt at indmelde Slagteriernes Arbejdsgiverforening i Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger, der foruden landbruget omfatter mejeribrug, skovbrug, plantager, planteskoler og gartneri. Samtidig nedsættes et udvalg på 14 medlemmer, som skal tilrettelægge landbrugets erhvervspolitik under overenskomstforhandlinger. Landbrugsrådets præsident (Hans Pinstrup) bliver formand for udvalget, der i øvrigt består af repræsentanter for De samvirkende danske Landboforeninger, slagterierne og mejerierne og disse arbejdsgiverforeninger samt Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger. (Se også 28/10 1959).

5. – Folketinget færdigbehandler forslag om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme (se 4/5) og forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat (se 5/5).

I den forløbne del af folketingsåret 1959–60 er der fremsat 157 lovforslag (145 regeringsforslag, 12 fremkommet ved privat initiativ). Af de fremsatte lovforslag er 139 endeligt vedtaget, 18 ikke behandlet til ende eller bortfaldet. Endvidere er der fremsat 28 forslag til beslutning, hvoraf 11 er vedtaget, og stillet 6 forespørgsler, og af ministre er der givet 4 redegørelser.

9. – Kongeparret og tronfølgeren rejser til Grønland på et 3 ugers besøg.

11. – Arbejdsgiverforeningen og LO drøfter situationen på arbejdsmarkedet med de mange ulovlige strejker. LO erkender, at de kollektive overenskomster skal overholdes, men henstiller, at der snarest muligt optages forhandlinger for at løse det problem, der ved lønglidningen er opstået for de lavest lønnede, navnlig de normallønnede arbejdere. Arbejdsgiverforeningen anser det ikke for rimeligt at aftale generelle ændringer i overenskomsterne, som er gældende indtil 1/3 1961, men er villig til at forhandle om en hovedaftale angående arbejdstidsstudier, idet der herigennem vil kunne skabes muligheder for i øget omfang at anvende produktivitetsfremmende lønsystemer inden for de bestående overenskomster.

20. – Efter at en ulovlig strejke mod DFDS har lammet landbrugseksporten, henvender repræsentanter for slagterierne og mejerierne sig i statsministeriet, hvor de afleverer spørgsmålet: Hvad agter regeringen at gøre i tilfælde af, at den ulovlige strejke ikke ophører i morgen? Imidlertid beslutter havnearbejderne dagen efter at genoptage arbejdet.

21. – SAS's flyverettigheder i Vesttyskland forlænges på ubestemt tid med den ændring, at SAS's ret til at opsamle passagerer til Sydamerika bortfalder.

23. – Fhv. finansminister Thorkil Kristensen udpeges til generalsekretær for den nye økonomiske samarbejdsorganisation OECD, der skal afløse OEEC.

24. – Retsforbundets politiske ordfører, Niels Andersen, udtaler om regeringsdannelsen efter valget, at retsforbundet ikke vil binde sig på forhånd, men hvis v. og k. f. ønsker at ophæve love, som er gennemført af den nuværende regering, vil mulighederne for et fremtidigt samarbejde med v. og k. f. være vanskeliggjort i meget høj grad.

28. – Nordisk Råds 8. session åbnes i Reykjavik. Til præsident vælges Gisli Jònsson, Island, til vicepræsidenter Erik Eriksen, Danmark, Karl-August Fagerholm, Finland, Nils Hönsvald, Norge, og Bertil Ohlin, Sverige.

29. – Ved åbningen af Færøernes lagtings ordinære samling udtaler lagmand Peter Mohr Dam, at Færøerne i 1963, når aftalen med Storbritannien udløber, må indføre 12 miles fiskerigrænsen. Samtidig udtrykker han håbet om, at der kan etableres en aftale mellem Færøerne, Island og Grønland om gensidig ret til fiskeri indtil 4 sømil fra kysten.

30. – Detailpristallet og det lønregulerende særpristal for juni er beregnet til henholdsvis 453 og 448, for begges vedkommende et fald på 4 points i forhold til april. Faldet i detailpristallet medfører, at folke- og invalidepensionister mister en dyrtidstillægsportion, medens nedgangen i særpristallet ikke er tilstrækkelig stor til at påvirke arbejderes og tjenestemænds lønninger.

31. – Nordisk Råds 8. session slutter, efter at der er vedtaget 12 rekommandationer, bl. a. om lettere adgang for nordiske statsborgere til at erhverve statsborgerret i andet nordisk land, rationalisering af udenrigstjenesten, især i de nye lande, ved nordisk samarbejde, fælles initiativ m. h. t. uddannelse af eksperter til tjeneste i underudviklede lande og nordisk lægemarked.

August 1960

4. – Regeringen offentliggør sit svar på en polsk note, der ud fra påståede tendenser til en vesttysk revanchepolitik, som kunne true Polens vestgrænse, retter en række spørgsmål til den danske regering.

Folketingsmand Poul Møller (k. f.) kræver det udenrigspolitiske nævn indkaldt for at drøfte situationen i Congo, specielt med henblik på FN-troppernes indmarch i Katanga.

5. – Udenrigsministeriet afviser russiske klager over danske militære luftfartøjers overflyvning af russiske dampere.

8. – Grønlands afgående landshøvding, P. H. Lundsteen, åbner den 10. landsrådssamling.

Funktionærer i offentlig tjeneste på Færøerne nedlægger arbejdet.

11. – Thorshavns byråd vedtager at afvise forhandlinger med funktionærforeningen og truer med erstatningskrav og afskedigelse, hvis funktionærerne ikke straks genoptager arbejdet.

12. – Efter forhandlinger med repræsentanter for Reersøboerne udtaler statsminister Kampmann, at lejemålet for Lyngby radio vil blive søgt forlænget for et år, således at det kan blive undersøgt til bunds, om der er mulighed for at placere den nye radiostation andre steder end Reersø.

Finansminister Philip udtaler, at hans personlige opfattelse er, at skattefradragsretten er uhensigtsmæssig, men tilføjer, at hans parti, det radikale venstre, ikke har skiftet standpunkt, og at spørgsmålet i øvrigt ikke er aktuelt.

De fleste kommunale funktionærer i Thorshavn genoptager arbejdet.

13. – De handelsrejsendes landsorganisation, »Danmarks aktive Handelsrejsendes Forening af 1901«, der i oktober 1959 har indsendt andragende om statsanerkendelse af en nyoprettet arbejdsløshedskasse, men endnu ikke modtaget noget svar, henvender sig i den anledning til folketingets ombudsmand.

14. – Fhv. finansminister Thorkil Kristensen nedlægger fra 1/9 sit folketingsmandat (se 23/7).

16. – Det færøske landsstyre meddeler hver enkelt af de strejkende funktionærer, at hans stilling vil blive nybesat, hvis han ikke møder på sit arbejdssted til normal arbejdstid 18/8.

17. – På slagteriarbejdernes kongres udtaler statsminister Kampmann, at det vil være kompromitterende for den fulde beskæftigelsespolitik, hvis resultatet er vedvarende uro på arbejdsmarkedet, og udtrykker håbet om, at de løbende forhandlinger mellem arbejdsmarkedets hovedorganisationer må føre til et resultat.

Dansk Postforbunds hovedbestyrelse opfordrer centralorganisation I (sølvsnorene) til at forhandle med finansministeren om fremrykning af tidspunktet (1/10 1961) for opnåelse af overenskomsttillæg, således at der snarest ydes tjenestemændene fuld dækning for lønglidningen på det private arbejdsmarked.

19. – Arbejdsgiverforeningens hovedbestyrelse bemyndiger forretningsudvalget til fortsatte drøftelser med LO om en udligning af de opståede skævheder på tidlønsområdet under forudsætning af, at underorganisationerne snarest muligt, eventuelt 15/9, påbegynder deres forhandlinger om alle overenskomstspørgsmål med henblik på, at forhandlingerne om samtlige overenskomster søges afsluttet så tidligt, at nye overenskomster kan træde i kraft 1/1 1961 i stedet for 1/3 1961.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds hovedbestyrelse giver tilslutning til en fremrykning af overenskomstforhandlingerne, således at de nye overenskomster kan træde i kraft 1/1 1961, under forudsætning af, at der for de lavtlønnede arbejdere gennemføres et midlertidigt udfyldningstillæg med udbetaling eventuelt 1/9.

De strejkende funktionærer på Færøerne genoptager arbejdet 20/8, efter at landsstyret har lovet at indkalde lagtingets lønudvalg straks for at udarbejde et midlertidigt lønreglement. Landsstyret har samtidig lovet at søge arbejdet på en egentlig lønningslov fremmet mest muligt.

20. – Det radikale venstres pressebureau skriver, at ingen i dag ville indføre skattefradragsretten, hvis vi ikke havde den, men på den anden side er der heller ingen stemning for at afskaffe den, nu da vi har den.

Forhandlingerne mellem arbejdsgiverforeningen og LO afbrydes, efter at arbejdsgiverne har afvist et krav om garanti for, at lønaftalerne skal have virkning fra 1/1 1961, uanset om der i øvrigt er opnået enighed om overenskomsterne eller ej.

21. – Statsminister Kampmann udtaler, at grunden til forhandlingernes sammenbrud synes at være arbejdsgivernes interesse i den taktiske situation. Tanken om længere overenskomstperioder bør ikke opgives.

22. – Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbunds hovedbestyrelse tilsiger sin medvirken til genoptagelse af forhandlingerne på basis af, at der ydes et tillæg til de lavest lønnede som forskud på den kommende overenskomst.

23. – De samvirkende Fortsættelsessygekasser i Danmark drøfter på et repræsentantskabsmøde spørgsmålet om højere ydelser til medlemmerne som modtræk i konkurrencen med de almindelige sygekassers B-afdelinger under den nye sygekasselov.

Lagtingets finansudvalg har afslået at bevilge lønforhøjelser, og funktionærforeningen har vedtaget at gå i strejke igen 5/9.

30. – På et 2 dages møde i Oslo har de 5 nordiske udenrigsministre foretaget en gennemgang af de spørgsmål, som kommer op ved FNs generalforsamling i efteråret. De bekræfter beslutningen på mødet i Helsingfors i april om at støtte Islands faste repræsentant ved FN, ambassadør Thor Thors, ved valget af præsident for generalforsamlingen.

Københavns Postbudeforening vedtager at nægte at udføre overarbejde fra 1/9.

31. – Udenrigsministeriet har anmodet den engelske regering om en forhandling i anledning af faldet i smørprisen på det engelske marked.

September 1960

2. – Borgmester Høyer-Nielsen, Esbjerg, foretager et mislykket mæglingsforsøg i en konflikt mellem partsfiskerne og Esbjerg fiskeskippere, der efterhånden har ført til næsten fuldstændig standsning af fiskeriet fra Esbjerg.

6. – Det thailandske kongepar ankommer til København på officielt besøg i Danmark.

7. – Statsministeren har udpeget 7 amtmænd, der hver i sin region skal forestå planlægningen af det civile beredskab og i tilfælde af krig udøve den øverste civile myndighed inden for området.

Der sluttes forlig mellem postvæsenet og Københavns Postbudeforenings bestyrelse i konflikten i anledning af postbudenes vægring ved at tage overarbejde.

Ved postkontorerne i Købmagergade og på Vesterbro nægter postbudene fortsat at udføre overarbejde.

9. – Arbejdsgiverforeningens formand, fabrikant Sv. Heineke, advarer imod at lade presset på lønningerne blive så stærkt, at det går ud over konkurrencedygtigheden, og spørger hvorfor arbejdernes andel i velstandsstigningen nødvendigvis skal være i form af højere pengeløn og ikke i form af lavere varepriser. Han udtaler også, at han finder den faste voldgiftsrets bøder for små til at have præventiv virkning.

10. – De københavnske postbude har med stor majoritet forkastet forliget mellem Københavns Postbudeforenings bestyrelse og generaldirektoratet (se 7/9), og bestyrelsen går af.

11. – Overassistenter, assistenter og kontorister på Købmagergades postkontor beordres til at sortere den ophobede post.

12. – Henved 3000 postbude i det storkøbenhavnske område går i strejke, efter at det er betydet ca. 70 postbude på Købmagergades postkontor, der har nægtet at udføre beordret overarbejde, at de vil blive indberettet til generaldirektoratet for grov tjenesteforsømmelse.

13. – Det meddeles, at regeringen efter forhandling med repræsentanter for kødkonservesindustrien er gået med til, at den nugældende dollarpræmie på 4 pct. skal have gyldighed til udgangen af 1961.

Regeringen drøfter postkonflikten, men griber ikke ind. Tjenestemændenes centralorganisationer (guld- og sølvsnorene) beklager udviklingen og henstiller til postbudene at tage situationen op til ny overvejelse.

14. – De københavnske postbude har genoptaget arbejdet, men opretholder vægringen ved at udføre overarbejde. Forinden har de fået meddelelse om, at indberetningerne om vægring ved at tage overarbejde (se 12/9) er blevet annulleret. Centralorganisation 1 (solvsnorene) meddeler, at der er opnået enighed om en ordning m. h. t. overarbejde, som er tiltrådt af repræsentanter for Københavns Postbudeforening og Provinspostbudeforeningen.

15. – Fiskerikonflikten i Esbjerg er bilagt efter at have varet i over 3 uger.

21. – En delegation af polske parlamentsmedlemmer ankommer til København, hvor de er folketingets gæster i en uge.

25. – Forsvarsministeriet indleder en hvervekampagne for at skaffe de godt 5000 frivillige, som er betingelsen for en generel nedsættelse af tjenestetiden for de værnepligtige.

Statsminister Kampmanna bebuder forslag om 21 års valgretsalder efter valget.

Landbrugsminister Skytte (r. v.) udtaler, at han ønsker skattefradragsretten bevaret.

27. – På et formandsmøde i LO formulerer formanden, Eiler Jensen, flg. generelle hovedkrav til de nye overenskomster: 1) forbedring af timelønnen, specielt for de lavtlønnede, lønbevægelighed i overenskomstperioden, særlig for de lavtlønnede, og revision af prislister, 2) forbedring af søgne-helligdagsbetalingen og forhøjelse af feriegodtgørelsen, 3) indførelse af tryghedsbestemmelser både for enkeltpersoner og for tillidsmænd, 4) kortere arbejdstid.

28. – Udenrigsminister Krag foreslår i en tale i FN's generalforsamling oprettelsen af et internationalt organ til kontrol med nedrustningen og tilbyder i denne forbindelse at åbne Grønland for international inspektion.

En række møder i København (påbegyndt 12/9) mellem en dansk-norsk-svensk og en amerikansk regeringsdelegation om forståelsen af kapacitetsbestemmelserne i luftfartsoverenskomsterne slutter uden at der er opnået enighed.

29. – Det meddeles, at regeringen har fastsat datoen for folketingsvalget til 15/11.

Arbejdsgiverforeningen og LO enes om, at septemberforliget, der af LO er opsagt med virkning fra 1/10, skal gælde indtil overenskomstperiodens udløb 1/3 1961.

30. – Ifl. folketingets ombudsmands beretning indkom der i 1959 873 sager mod 1100 det foregående år.

Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund opstiller på et gruppe repræsentantskabsmøde en række krav til de nye overenskomster, deriblandt nedsættelse af arbejdstiden til 40 (5 x 8) timer ugentlig og en normal-ugeløn på 250 kr.